

100 jaar kaatsen in Hitzum

Inhoudsopgave

Voorwoord voorzitter kaatsvereniging “De Eendracht”	pg. 5
Voorwoord voorzitter jubileumcommissie	pg. 7
Hoofdstuk 1 Kaatsgeschiedenis voor het jaar 1904	pg. 9
Hoofdstuk 2 De beginjaren 1904 - 1940	pg. 15
2.1 De oprichting van de kaatsvereniging “Nieuw Leven”	pg. 15
2.2 Het vaandel	pg. 15
2.3 Van harddraverij tot kermis	pg. 17
2.4 Voorstel opheffing van de kaatsvereniging	pg. 19
Hoofdstuk 3 De oorlogsjaren 1940 - 1945	pg. 20
Hoofdstuk 4 Hoe de kaatsvereniging zich verder ontwikkelde	pg. 21
4.1 Jubilea	pg. 21
4.2 Van kaartavond naar andere festiviteiten	pg. 24
4.3 Het sportveld	pg. 26
4.4 De kaatskantine	pg. 28
Hoofdstuk 5 Markante bestuursleden	pg. 31
5.1 Inleiding	pg. 31
5.2 Meester Dijkstra	pg. 31
5.3 Sijtze Rienstra	pg. 32
5.4 Joukje Politiek-Santema	pg. 35
Hoofdstuk 6 Hitzum op stap	pg. 37
6.1 Inleiding	pg. 37
6.2 Hitzum en de P.C.	pg. 37
6.3 Hitzum en de bondswedstrijden	pg. 37
6.4 Hitzum en het federatiekaatsen	pg. 41
6.4.1 De Telegraafpartij	pg. 45
6.4.2 Master Fokkema partij	pg. 45
Hoofdstuk 7 Het jeugdkaatsen	pg. 46
7.1 Jeugdplan	pg. 46
7.2 De Onderweispertij	pg. 48
7.3 De Friese schoolkaatskampioenschappen	pg. 49
Hoofdstuk 8 Dameskaatsen in Hitzum	pg. 50
Hoofdstuk 9 De Ald-Meiers Partij	pg. 52
Hoofdstuk 10 Leden aan het woord	pg. 58
Nawoord	pg. 64
Literatuur en bronnen	pg. 65
Bijlagen: Overzicht Koningsbekers	pg. 67
Het Dokkumer kaatsen	pg. 69
Foto’s uit de oude doos	pg. 72
Boeksporsors	pg. 81

k.v. “De Eendracht”

6 Maaie 2004 is it offisjeel 100 jier ferlyn dat ús keatsferiening oprjochte waard. Foar safier wy witte keatste men al folle earder yn ús doarp. Yn aug. 1800 moat al in keatspartij plak-fûn ha om in sulveren bal. In keatsfjild wie der net en der waard dan ek keatst yn “de Finne”; in stik greide fanôf 1913 yn besit fan boer Dijkstra, earst fan myn pake en letter myn heit. (Dit hat oan 1962 ta duorre, doe’t yn Hitsum in nij sportfjild kaam.)

De namme fan de feriening wie by de oprjochting “Nieuw Leven”. Dit feroare, doe’t yn Frjentsjer de ferienings “Jan Bogtstra” en “De Eendracht” byinoar stapten. Sij hâlden de namme “Jan Bogtstra” oan en stelden yn 1937 it findel nei bemiddeling fan “baas Bogt” (=R. Alkema) oan Hitsum beskikber. De skiednis hjirfan liedde der ta dat de namme fan ús feriening oanpast waard.

De keatsferiening organisearre fanâlds elk jier de merke yn ús doarp. Dit wie wol tige bewurklik en yn 1939 waard de earste oanset jûn foar in Feestkommisje, dy’t noch altyd as sadanich funksjonearret, no ûnder de namme Vereniging voor Volksvermaken Hitzum.

Der is yn de rin fan de tiid in protte feroare. Eartiids wie it keatsen in manljusoangelegenheid. It wie al yn ‘e 70er jierren fan de foarige ieu dat de froulju foar it earst meidiene en it hat noch in tal jierren duorre ear’t de jeugd yn Hitsum oantrúne waard om te keatsen.

Het huidige bestuur van keatsvereniging “De Eendracht”

v.l.n.r. Hendrik Schukken, Irma Gerbenzon (secretaris), Piet Viëtor (penningmeester), Betty Blanksma (voorzitter), Jan van der Meer, Sieberen Plat, Bettie Tichelaar

Froulju keatsten stadichoan dochts mear en dêr kaam út fuort dat yn it begjin fan de 80er jierren de earste frou yn it bestjoer sitting naam. Doe ek noch yn 1987 de earste froulike foarsitter (fan alle KNKB-ferienings (?)) kaam, bruts der in oar tiidrek oan. Froulju waarden mear bij it keatsen belutsen, it draachflak waard grutter en men wie yn staat mear te organisearjen. Jeugdtrainingen krigen no ek de oandacht. Koartom, it bestjoeren fan in keatsferiening is folle yntinsiver wurden troch de jierren hinne.

Us feriening hat op KNKB-nivo nea hiele grutte toppers fuortbrocht, mar der waard dielnommen oan ferskate partijen. In sukses wat mij persoanlik it measte bijbleaun is, is dat Hitsum foar de alderearste kear in Bûnspartij wûn. Us famkespartoer behelle yn 1997 yn Kimswert de heechste tree. Bysûnderheid dêrbij wie, dat dit krekt barde yn it 100-jierrich jubileumjier fan de KNKB. Yn 1998 slagge dit wer.

Sels sit ik sûnt '95 yn it bestjoer, dat bestiet út 7 warbere en belutsen minsken. Dat wie ek wol nedich doe't wy yn 2000 útein setten mei de "Ald-Meiers Partij", dy fan't jier alwer foar de 5e kear ferkeatst wurde sil. Wij binne lykas ús mei-inisjatyfnimmer Pieter Winsemius der dan ek grutsk op dat dizze ôfdielingswedstriid foar famkes al sa'n foarnaam plak ynnaam hat yn de (frouljus-)keatswrâld.

Ja, wy meie wol sizze dat wy grutsk binne op ús feriening en op al dy frijwilligers wêr wy fansels net sûnder kinne.

De nijste ûntwikkeling is noch mear oandacht foar de jeugd, ûnder lieding fan in yn oktober 2002 spontaan ûntstiene Jeugdkommisje. Troch harren is yn 2003 ek "It Kabouterkeatsen" (training foar 5- en 6-jierrigen) fan de grûn kaam..... "De jeugd hat de takomst"; as it kin graach!

Ik hoopje dat **6, 7& 8 maaie 2004** echte feestdagen binne en dat wy sawol leden, âld-leden as belangstellenden op ús moaie smûke fjild begroetsje meie. De Jubileumkommisje hat har der tige foar ynset. Tank dêrfoar. Ek tank oan eltsenien dy't in bijdrage levere hat oan dit Jubileumboek.

Foar dizze bloeiende feriening hoopje ik fansels dat ús noch in grutte takomst te wachtsjen stiet.

Betty Blanksma-Dijkstra

Foarsitter k.v. "De Eendracht"

Meitsje in feest foar hûndert jier keatsferiening yn Hitsum

Yn maaie 2002 is der troch it bestjoer fan “De Eendracht” in kommisje yn it libben roppen, om it feest fan it hûndertjierrich bestean ta te rieden. Dat duorret dan noch twa jier. It toant de ynset fan it hjoeddeiske bestjoer. Net dreech dwaan, mar oanpakke. It hûndertjierrich bestean fan de springlibbene feriening moat wiidweidich fierd wurde. In kommisje neist it deistich bestjoer is dan ûnmissber. De bestjoersleden witte sa ek wol wat se dwaan moatte.

Op 28 maaie 2002 sitte we dan mei in begjinklupke foar it earst byelkoar yn, de dan noch net ferboude, keatskantine op it ús sa fertroude sportfjild. It bestjoer jout oan wat se sawat ferwachtet en wat it bedrach is dat se foar dit doel garre ha. Us startkapitaal dus, want alle feesten kostje jild, dat is dúdlik. We ha daliks wol troch dat der wurke wurde moat neffens in frij strak tiidskema. De kommisje is gearstald út minsken mei fariearre eftergrûnen en elts mei syn eigen kwaliteiten. Se wenje yn Hitsum of ha der wenne*.

De Jubileumkommisje

Steand f.l.n.r.:

Klara Viëtor - keatsoangelegenheden en alderhande

Jan Dijkstra - foarsitter

* *Jan Rienstra - bijdragen út it ferline en adressen*

Piet Veldman - finânsjes, yn gearwurking mei Piet Viëtor

Sittend v.l.n.r.:

Tjibbe Geertsma - korrespondinsje-adres / foto-adres

Joukje Kampen - skriuwster

* *Rients Oosterhaven - bijdragen út it ferline en adressen*

Fan dan ôf komme we omtrint om de moanne byelkoar by ien fan de kommisjeleden oan hûs of yn in letter stadium ek wol yn it doarpshûs. Dat leveret mannich noflike jûn op. Paadwizer op sa'n jûn binne de troch Joukje opstelde oantekenings. We bin serieus, plúzje troch notulen, meitsje in taakferdieling en tiidskema, betinke in feestprogramma, drinke kofje, lizze kontakten, helje herinnerings op (benammen by de foto's), laitsje, drinke in bierke, sykje ideeën om útens, slúte kontrakten, sykje adressen en skriuwe útnoegings, ensafuorthinne. Nei sa'n gearkomst hat elts wer taken opkrigen foar de folgjende byienkomst.

Lykas by dit soarte fan feesten wizânsje is, wolle ek wy graach in herinneringsboekje gearstalle en útjaan. In oersicht oer de ôfrûne hûndert jier yn in kompakt boekje is foar elts dy't wat mei "De Eendracht" hat in moai besit. It gearstallen fan sa'n boekje is in drege, wurksume klus. Om dat foar elkoar te krijen ynstallearje we in boekekommisje. Trije minsken, letter oanfolle mei in einredakteur, binne ree dy taak op te pakken. It resultaat fan harren wurk leit hjir foar jim.

Bûten dizze kommisjes om binne der noch tal fan frijwilligers yn't spier west om der op seis, sân en acht maaie 2004 in daverjend feest fan te meitsjen foar leden, âldleden, Hitsumers en minsken dy útnoege binne.

Ut namme fan de jubileumkommisje

Jan Dijkstra, foarsitter

Hoofdstuk 1 Kaatsgeschiedenis voor het jaar 1904

De kaatssport is een sport, welke al in de vroege Middeleeuwen gespeeld werd in Frankrijk en de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden (het België van nu). Ook landen als Baskenland, Valencia (Spanje), Ierland en Italië hebben een oude kaatstraditie. Het spel werd bijna op dezelfde wijze gespeeld als vandaag de dag. Kaatsen was een sport voor de elite. Vorsten, edelen en belangrijke geestelijken speelden dit spel vooral op kaatsbanen.

Later werd het spel overgenomen door de gewone man. Er was helaas geen geld om een goede kaatsbaan aan te leggen, zodat men gedwongen was op straten en pleinen te spelen. De enige dag dat men vrij was, op zondag, werd er gespeeld op het (kerk)plein. Dit zorgde voor botsingen met de geestelijkheid. Men beweerde dat de kerkdiensten werden gehinderd en het kerkbezoek nadelig werd beïnvloed. Het gevolg was dat tijdens de preek niet meer gekeaatst mocht worden. In Franeker werd er in 1594 zo'n verbod afgekondigd.

Na de Reformatie, toen de geloofsleer strenger werd en ook de overheid in de Nederlanden zich hierdoor liet beïnvloeden, kwam het tot een verval van de oude kaatssport. Gedurende de periode 1600-1800 zouden besluiten vanuit de kerk en plakkaten van de overheid het spelen van het kaatsspel nadelig beïnvloeden. Het gevolg was dat de kaatssport vrijwel uit heel Nederland was verdwenen.

Waarschijnlijk is de sport voor Friesland bewaard gebleven door een initiatief uit 1854 van een vijftal Franeker notabelen. Dit vijftal, waaronder Jan Bogtstra, schreef een kaatswedstrijd uit die veel succes had. Het werd een jaarlijks kaatsfestijn. De Permanente Commissie was ontstaan, onze P.C.

Als eerste prijs 12 gulden de man, dat in die tijd drie weeklonen was.

Ook kasteleins, mede als reactie "wat zij kunnen, kunnen wij ook", hebben meegeholpen het kaatsen voor Friesland te bewaren.

Zij organiseerden kaatspartijen en harddraverijen.

De advertenties uit de Leeuwarder Courant zeggen genoeg.

KAATSPARTIJ TE HITZUM.
Met toestemming van het Edel Achtb. Bestuur van
Franekeradeel, gedenkt de Kastelein P. JELLESMA, op
Zondag den 27 Augustus e.k., te laten VERKAATSSEN:
20/8 **DRIE ZILVEREN LEPELS TOT PRIJS, 18**
DRIE DITO UITPLUIZERS TOT PREMIE. 54.
En op Maandag den 28 Augustus te laten VERHARD-
LOOPEN, door Manshipersonen welke geen prijs hebben
gewonnen:
EENE FRAAIJE ZILVEREN PRIJS EN PREMIE.
Inschrijving op genoemde dagen, vóór 's namiddags
2 uur, om daarna onderling te loten.

De kaatsklauw hangt aan de kroeg:
er zal weer worden gekeaatst.

Het eerste krantenknipsel, waarin het kasteleinskaatsen in Hitzum genoemd wordt, is uit het jaar 1854. Kastelein P. Jellesma stelde de prijzen beschikbaar: zilveren lepels en zilveren uitpluizers (werden gebruikt bij het schoonmaken van de pijp). De kaatswedstrijd werd op zondag gehouden en de verliezers mochten op maandag de wedstrijd "Verhardlopen" om een zilveren prijs en premie.

In 1861 organiseerden enkele kasteleins en enige liefhebbers (o.a. H. v.d. Veen) een kaatswedstrijd, met als prijs een zilveren tabaksdoos. Op maandag konden de verliezers revanche halen met een harddraverij door paarden. De prijs: een pendule, beschikbaar gesteld door kastelein N.P. Miedema.

In 1876 werd op zondag weer gekeatst, maar was op maandag een Ringrijderij voor Ongehuwde Heren en Dames met paard en Chais of Tilbury. Er is voor het eerst sprake van inleggeld : fl. 0,50. De prijzen voor het kaatsen logen er niet om..... Goud en Zilver!

KERMIS TE HIZTUM.

25/8 KAATSPARTIJ 1878
op Zondag den 25 Aug.

Prijs 27 Gld. Premie 9 Gld.

In porturen van 3 personen, door elkander loten. Aangifte vóór 's middags 12 uur, bij J. VAN VLIET.

Alle liefhebbers worden uitgenoodigd, behalve de heeren SIERK DE WAL, REIN DE WITTE en JAN BONNEMA, wegens meerdere bekwaamheid in het spel.

HARDDRAVERIJ

door 3 jarige paarden,

op Maandag den 26 Aug.

J. VAN VLIET en eenige liefhebbers gedenken te laten VERHARDRAVEN door paarden geboren in 1875 en die niets hebben gewonnen.

Tot prijs 40 Gld. aan contanten.

Aangifte bij J. VAN VLIET, vóór 1 uur 's namiddags.

Uit een krantenartikel uit 1878 blijkt dat er veel belangstelling was voor de kaatspartij. In dat jaar deden er 102 kaatsers mee!

HITZUM. De kermis is hier bijzonder geanimeerd afgelopen. Aan de kaatspartij op Zondag j. l. namen 102 liefhebbers deel. Na een hevigen strijd werd de prijs toegekend aan Meindert Kooistra, Thijs Dijkstra en Fedde Fopma, terwijl de premie ten deel viel aan Jentje van der Heide, Bartle de Boer en Tjipke Bonnema. Voor de harddraverij van drie-jarige paarden op Maandag j. l. boden zich 13 deelnemers aan. De prijs werd behaald door den zwarten ruin van den heer W. Wassenaar te Sint Jacobi Parochie, bereden door den pikeur Sipke de Bildt. Het laatst mee in de bann was het paard van W. J. Anema te Ried. Bijzonderen lof verdienen de directiën dezer volksfeesten voor de flinke wijze waarop ze zich van hunnen taak kweten. 1 - 9 - 1878

In 1879 was er sprake van een bijzondere gebeurtenis. Vier kaatsers werden uitgesloten van deze partij, waarschijnlijk om anderen ook de kans te geven iets te winnen. Na deze wedstrijd gebeurde het vaker dat de beste kaatsers werden uitgesloten voor bepaalde wedstrijden..

HITZUM. Aan de kaatspartij alhier op jl. Zondag namen 81 liefhebbers deel. De prijs werd behaald door Æbe Plantinga, Rintje Andringa en Ype Buwalda, terwijl de premie ten deel viel aan Andries Bergsma, Foeke Lantinga en Wiebe Steensma. Schoon weder begunstigde dit voksvermaak, dat ook thans weder door velen werd bijgewoond. Den volgenden dag werd hier eene harddraverij gehouden, tusschen paarden die niets hadden gewonnen. Twaalf dongen naar den prijs: een fraai volledig Chaistuig. Na vinnigen strijd werd deze behaald door de zwarte merrie van den heer D. M. Anema te Achlum. Het laatst mee in de baan was het paard van den heer J. E. Ypma te Franeker. Deze beide paarden werden bereden door den heer J. Bruinsma te Arum, die bij deze gelegenheid toonde hoeveel een bekwaam pikeur vermag.

2.8 - 0 - 79

Tot nu toe werd er altijd op zondag gekeerd en op maandag volgden dan de Revanche-spelen in de vorm van harddraverijen. Omstreeks 1882 kwam er een tegenwerking door enkele Hitzumers om op zondag te kaatsen. Dit motiveerden zij als volgt: "Wegens daling der zedelijke waarde".

HITZUM. J. 1. Zondag en Maandag werd hier de gewone jaarlijksche kermis gehouden en als in vorige jaren was de eerste dag bestemd tot het houden eener kaatspartij. Ondanks het ongunstige weder namen 36 kaatsers, waaronder van de meest beroemde, aan de partij deel en werd na vinnigen strijd de prijs behaald door Wiebren Kooistra, Meine Hiemstra en Pieter Bijlsma, terwijl de premie werd gewonnen door Sierk de Wal, Æbe Plantinga en Pieter van Dijk. Werd de kaatspartij niet door schoon weder begunstigd, dit was wel het geval met de harddraverij welke op Maandag werd gehouden. Veertien paarden dongen naar den uitgeloofden prijs van f 50. 't Was dan ook niet dan na hevigen strijd, dat de zwarte ruïn van den heer Schat de zege behaalde, de vos ruïn van den heer Wassenaar te Dongjum was het laatste mede in de baan. De volksfeesten liepen beide in de beste orde af, vooral de harddraverij verschafte den liefhebbers veelgenot. Hoe dan ook een enkele tegen het houden dezer gemakelikheden heeft geijverd, ze zijn goed geslaagd en dat iemand, die op gepaste wijze aan deze feesten deelnam, daardoor zoozeer in zedelijke waarde is gedaald, als beweerd werd, is iets dat wij niet kunnen gelooven. Men ziet daarentegen maar al te dikwijls dat onder het masker van uiterlijke vroomheid allerlei zonden worden bedreven.

De ontwikkeling in de kaatssport liep in deze jaren uitstekend. In 1883 was er grote belangstelling voor de kaatswedstrijd. 100 deelnemers schreven zich in, waardoor de wedstrijd niet in 1 dag kon worden uitgespeeld. De zaterdag daarop werd het vervolg uitgespeeld. Er stonden honderden toeschouwers langs de kant, waaronder veel inwoners van het naburig Franeker.

KAATSPARTIJ

te **HITZUM**,

op Zondag 9 September 1883,
door parturen van drie personen, door elkander
te loten.

PRIJS 27 gld. PREMIE 9 gld.

Alle liefhebbers worden toegelaten.

Inleg 25 Cts.

Aangifte tot 's namiddags 1 uur, bij J.

VAN VLIET te Hitzum.

6-9-

DE DIRECTIE.

FRANEKERADEEL, 11 Sept. Als een bewijs, dat de liefhebberij voor het kaatsen in Friesland nog niet verflauwt, kunnen we mededeelen, dat te Pingjum en te Hitzum, twee dorpen, die slechts anderhalf uur van elkaar liggen, Zondag jl. geannonceerde kaatspartijen werden gehouden, op de eerst genoemde plaats onder klein 50 en te Hitzum onder klein 100 kaatsers. Op beide plaatsen kon de wedstrijd in éénen dag niet geeindigd worden en wordt de partij eerst Zaterdag uitgekaatsd. 17/9 '83

HITZUM, 18 Sept. Onze jaarlijksche kaatspartij, die dit jaar bijzonder geanimeerd was, heeft tot uitslag gehad dat de prijs f 27 ten deel viel aan Douwe Alkema van Franeker,

Klaas Schuurmans van Hitzum en Romke Hessling van Franeker, terwijl de premie f 9 behaald werd door Jan Soolsma van Achlum, Hendrik van Dijk van Midlum en Gosse Hoekstra van Witmarsum. Het prachtige zomerwedor lokte vooral den eersten dag honderden toeschouwers, vooral uit het naburige Franeker.

In september 1895 werd in Achlum een NKB-kaatsvereniging opgericht. In Hitzum was het nog niet zo ver, dus meldden enkele Hitzumers zich ook aan bij deze vereniging.

Namen van Kasteleins, welke het kaatsen mogelijk maakten:

1854 P. Jellesma;
1861 H. v.d. Veen, N.P. Miedema;
1862 N.P. Miedema, B. Feenstra;
1863 N. Miedema, D. Teensma;
1864 J. Hoogland;
1865 D. de Boer in het Station te Hitzum,
Floris Visser;
1868 Mink P. Miedema;

1869 Mink P. Miedema;
1870 Auke Bonsma;
1871 Auke Bonsma;
1872 Geen namen van kasteleins;
1873 Geen namen van kasteleins;
1874 Huite Bruinsma;
1875 G. Cannegieter.

De oude flapbrug met rechts café Politiek.

Hoofdstuk 2 De beginjaren 1904 - 1940

2.1 De oprichting van de Kaatsvereniging “Nieuw Leven”

Het eerste bestuur van de kaatsvereniging bestond waarschijnlijk uit drie personen van wie de heer Beeksma, toen hoofd van de lagere school, voorzitter was. H. Koudenburg was secretaris en waarschijnlijk is de heer H. Douma het derde bestuurslid geweest.

Dit is niet terug te vinden omdat van de eerste jaren tot aan 1918 geen aantekeningen (notulen) aanwezig zijn. Volgens oude krantenartikelen zijn die notulen voorheen wel gemaakt, maar (jammer genoeg) zoek geraakt. Er is wel een brief bewaard gebleven waarin de namen van oprichters genoemd worden; de heren W. Veltman, K. Ennema, P. Boersma, H. Koudenburg. De kaatsvereniging kreeg de naam “Nieuw Leven” en bestond uit 8 leden.

2.2 Het vaandel

De naam “Nieuw Leven” werd in 1937 gewijzigd in “De Eendracht”. Waarom de vereniging een andere naam kreeg is een verhaal apart.

Het vaandel van de kaatsvereniging was voorheen het vaandel van de Franeker kaatsvereniging “De Eendracht”. Het vaandel kwam vrij doordat in 1920 de Franeker kaatsverenigingen “Jan Bogtstra” en “De Eendracht” gingen fuseren. Het vaandel van de “De Eendracht” kwam nutteloos te hangen in de “Bogt fen Guné”. “Baas Bogt”, de heer R. Alkema van Franeker, die indertijd te Hitzum heeft gewoond, heeft steeds een warm hart voor de vereniging gehad en haar ook dikwijls voor de ondergang behoed. De Hitzumer kermis viel vroeger in dezelfde periode als de Franeker kermis. Toen er geen café meer in Hitzum was, liet “Baas Bogt” op eigen risico een grote tent naar Hitzum komen.

“Baas Bogt” heeft er ook voor gezorgd dat het vaandel in bezit kwam van de kaatsvereniging van Hitzum. Tijdens een speciale ledenvergadering in de “Bogt fen Guné” op 10 mei 1937 werd de overdracht van het vaandel een feit. Het toenmalige bestuur dhr. J. Tolsma, dhr. R. Duursma en dhr. H. Miedema mochten het vaandel in ontvangst nemen. Met de komst van het vaandel is ook de naam van de kaatsvereniging veranderd in “De Eendracht”.

T.g.v. de eerste Ald-Meiers Partij in 2000 heeft Antje Plat een nieuw vaandel gemaakt.

Het café de “Bogt fen Guné” te Franeker

Het eerste vaandel van “De Eendracht”

Dronrijp 29 April
Vriend (Dijkster) ik heb u kaart
ontvangen en doe u gaarne hier
over beris. Hij is op gericht
Den 6 Mei 1904 met 8 leden
Daar zijn nog dan in leefen
ik zelf Klaas Ennema
Petrus Boersma H. Koudenburg

overleden y Dauidma
H. Dauidma en Dirk Witema
O Landinga Amerika
maaye dit genaeg zijn
De geoes aan het bestuur
en leden en voor al aan u
Moeder. yk wil als er
Wat is gaarn over komen
En hier mer wenset ik dat u
Vereniging mag graen en
blacien

tot Ziens
W. Veltman

De brief met de namen van de oprichters:
de heer W. Veltman, de heer K. Ennema, de heer P. Boersma, de heer H. Koudenburg.

2.3 Van harddraverij tot kermis.

Zoals op de vooraankondigingen te lezen staat, werd er naast de kaatspartij op zondag ook een harddraverij op maandag georganiseerd. Deze draverijen werden door de desbetreffende kasteleins georganiseerd. De harddraverijen waren er voor de mannen die op de zondag geen prijs hadden gewonnen.

In de allereerste aankondiging (1854) die bewaard is gebleven, is er nog sprake van het “verhardloopen door manspersonen welke geen prijs hebben gewonnen”.

In de aankondigingen vanaf 1861 wordt ook gesproken over harddraverijen voor paarden die geen “geadverteerden prijs” hebben gewonnen, dus paarden die nog niets hadden gewonnen. In de latere jaren was er naast het kaatsen en de harddraverij ook ander vermaak zoals een draaimolen voor de kinderen. Er werd toen gesproken over de kermis. Deze kermis werd niet door iedereen gewaardeerd,

gezien het krantenartikel van 1882 (zie blz. 12), maar de kermis is wel gebleven en uitgebreid. Zo stond de maandag in het teken van allerlei volksspelen. Deze volksspelen werden georganiseerd door de kaatsvereniging (deze was inmiddels opgericht).

Een aantal spelletjes kwamen elk jaar weer terug, o.a. “balrinnen” voor vrouwen in de leeftijd van 15-30 jaar. Voor mannen in de leeftijd van 30 tot boven de 100 jaar werden er wedstrijden gehouden in “vaatje kruien”.

Daarnaast waren er spelletjes zoals zaklopen, toffelopen, sprietlopen, balgooien en stoelendans.

In 1929 werd het 25-jarig jubileum gevierd. Ter ere van dit heuglijke feit werd een kaatspartij met volksvermaken georganiseerd. Beide dagen afgesloten met muziek en bal!!

Kaatsvereniging “Nieuw Leven” te Hitzum herdacht 12 augustus de dag waarop de vereniging 25 jaar bestond.

Wij geven hier een foto van het toenmalige bestuur v.l.n.r. de heren H. Koopmans voorz., R. Alkema secr., zittend.

Staan: J.v.d. Ploeg, K. Hofstra en ..... (?)

KAATSPARTIJ EN HARDDRAPERIJ te HITZUM.

Met toestemming van het Edel Achtbaar Bestuur der Gemeente Franekeradeel, gedenken de Kasteleins en eenige Liefhebbers te Hitzum te laten Verkaatsen:

OP ZONDAG 25 AUGUSTUS:

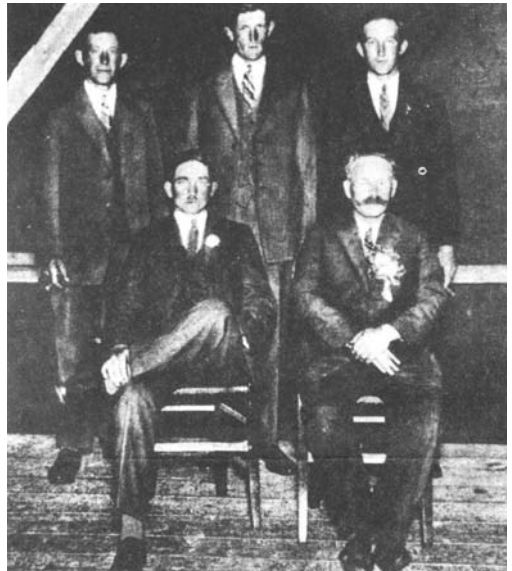
Een zware zilveren **TABAKSDOOS** tot PRLJS.

Aangifte 's namiddags vóór 2 uur, bij den Kastelejn H. v. D. VEEN.
Aanvang 3 uur.

En op Maandag den 26 Augustus, te laten Verharddraven, door Paarden die geen geadverteerden prijs hebben gewonnen, (uitgezonderd driejarige):

Eene fraaie **PENDULE** tot PRLJS.

Aangifte 's namiddags 2 uur bij den Kastelin N. P. MIEDEMA.
Aanvang ten 3 ure.

*Kaatsbestuur uit 1932 v.l.n.r.: Mr. Tolsma, Wieger Veltman, Jetje ?, Gerben Dijkstra en Rinze Alkema.
Onder v.l.n.r. Jan v.d. Ploeg en Klaas Hofstra.*

Het bestuur van de kaatsvereniging kreeg er steeds meer moeite meer om naast de kaatswedstrijden ook de spelletjes te organiseren. Een aantal keren is er door de toenmalige voorzitter (de heer J. Tolsma) voorgesteld om een commissie samen te stellen die de volksvermaken ging organiseren. Zo zou het kaatsbestuur meer tijd krijgen om zich op het kaatsen te richten. Dit speelde in de jaren rond 1935.

Dorpsfeest ± 1930. Op de achtergrond de boerderij van Durk Feikema.

Pas in 1939 werd er een feestcommissie opgericht die voortaan de organisatie van de spelletjes op zich nam. Deze feestcommissie is in 1994 officieel een vereniging geworden en heeft de naam VVH (Vereniging voor Volksvermaken Hitzum) gekregen.

2.4 Voorstel opheffing van de kaatsvereniging.

De kaatsvereniging heeft een aantal keren op het punt gestaan om ermee te stoppen. Verschillende keren lukte het niet om het hoofd boven water te houden en kwam het bestuur met het voorstel tot opheffing. Maar steeds waren er mensen die ervoor zorgden dat de kaatsvereniging bleef bestaan.

In 1932 werd dit voorstel gedaan, omdat er volgens het bestuur te weinig belangstelling was van de leden. Er waren financiële moeilijkheden en de vele werkzaamheden waren te druk voor het bestuur (de kaatspartij en de volksspelen).

Het voorstel tot opheffing kwam in 1940 nog eens ter sprake. Ook nu weer bleek dat er telkens mensen waren die het kaatsen een warm hart toedroegen en zo het voortbestaan van de kaatsvereniging waarborgden.

Hoofdstuk 3 De oorlogsjaren 1940-1945

Op 5 juli 1940 werd er een ledenvergadering gehouden in de Openbare Lagere School te Hitzum. Het belangrijkste onderwerp op deze vergadering was het voorstel tot opheffing van de vereniging. De reden voor dit voorstel was, dat er te weinig belangstelling voor het kaatsen was, alsmede dat men moeite had met de bijzondere tijdsomstandigheden. Op het moment van de vergadering was de situatie echter wat veranderd, omdat de gemobiliseerden al weer thuis waren. Na stemming bleek er toch genoeg draagvlak te bestaan om de vereniging te laten voortbestaan.

Financieel ging het ook niet zo goed, want het jaar ervoor was er geen contributie opgehaald. Daarom werd besloten de contributie te verlagen naar 50 cent en tegelijk bij elke ledenpartij 25 cent inleg te vragen.

Voor kaatswedstrijden in de oorlog moest toestemming worden gevraagd, die veelal niet werd gegeven.

Franeker, October 1940.

Beleefd wordt verzocht bijgaande vragenlijst No. 1, voor verenigingen van personen zonder economisch doel, in duplo in te vullen en per ommegaand terug te zenden aan den Procureur-Generaal te Leeuwarden.

Voor het Hoofdbestuur,
A. D. WOUTERS, Secr.

Aan geadresseerde.

Toch werden er de eerste drie jaar wedstrijden gepland. In 1942 werd er door een Hitzumer partuur een derde prijs gewonnen bij een schoolwedstrijd te Dongjum. Ook werd besloten twee ledenwedstrijden te houden en “zoo mogelijk nog een Dorpspartij”, alles tegen 25 cent inleg.

Aan de Bondspartij zou ook worden deelgenomen. Voor de Federatiepartij, te houden in Hitzum, werd uitstel gevraagd, “daar Hitzum niet in staat is iedereen onderdak of kleedgelegenheden te bieden”.

Er werd tijdens de ledenvergadering in 1942 nog gesproken over “8 Aandeelen”, welke werden uitgeloot en geplaatst in de Franeker Courant. Ook werd op deze vergadering besloten, dat het vaandel, nog liggende in de “Bogt fen Guné”, moest worden overgeplaatst naar de O.L. School in Hitzum. In het notulenschrift is deze vergadering van 30 April 1942 voorlopig de laatste. Pas na drie jaar, en wel net na de bevrijding op 15 Mei 1945, is er weer sprake van een ledenvergadering. Op deze vergadering werd voor het eerst een voorstel voor een competitiewedstrijd gedaan. Tevens werd er besloten om voortaan een competitieavond te houden op woensdagavond, te beginnen direct na Pinksteren.

Hoofdstuk 4 Hoe de kaatsvereniging zich verder ontwikkelde

De eerste jaren na de oorlog had de kaatssport veel belangstelling. Het lidmaatschap ging omhoog naar fl. 1,50 en voor aspirant-leden naar fl. 0,75. Ieder jaar werden er twee ledenwedstrijden gehouden en een dorpspartij. In het jaar 1954 werden er tot groot genoegen van de kaatsvereniging twee tweede prijzen in de wacht gesleept, namelijk op de Franekeradeelpartij van senioren en op die van de schooljongens.

Om wedstrijden te winnen had men wel de beste kaatsers nodig. Die waren er wel, zo is in het jaarverslag van 1956 te lezen, maar deze kaatsers konden vaak niet aanwezig zijn wegens de slechte zomer. “Als het weer dan eens gunstig was, moest men steeds hooien”.

In 1958 had de kaatsvereniging tijdelijk geen voorzitter, omdat de heer A. Dijkstra was vertrokken naar Wolvega. Ook stonden de te winnen prijzen ter discussie. Besloten werd op de ledenvergadering van 19 april 1958 om op de 1e ledenpartij lauwerkransen en medailles te verkaatsen en op de 2e ledenpartij luxe voorwerpen. Het bestuur werd dit jaar versterkt met twee extra leden.

Financieel kon men wel wat extra's gebruiken, wat de reden was dat men in 1961 besloot om deel te nemen aan de sport-toto.

4.1 Jubilea

In 1955, het jaar waarin het **50-jarig jubileum** werd gevierd, bestond het bestuur uit de heren: A. Dijkstra (voorz.), S. Rienstra (secr.), G.T. Dijkstra (penningm.), K. Hofstra en A. Rodenhuis. De vereniging had een kleine 40 leden.

Het Gouden jubileum van kaatsvereniging “De Eendracht” werd eigenlijk een jaar te laat gevierd.

De notulen tot aan 1918 zijn namelijk verdwenen, zodat het oprichtingsjaar niet gemakkelijk terug te vinden is. Het bestuur moest door dhr. Veltman, medeoprichter van het eerste uur, wakker geschud worden over het heuglijke feit. Het was echter al laat in het seizoen, zodat het bestuur besloot dit in 1955 te vieren.

In de feestweek die volgde waren er ongeveer 30 parturen die streden om de koningsbeker. Op vrijdagavond was er een receptie en zaterdag 25 juni werd er een d.e.l. wedstrijd van de federatie Franekeradeel gehouden. Bij de receptie waren de vroegere hoofden der Openbare Lagere School, de heren J. Tolsma en R. Duursma, de heer G.L. Dijkstra die meer dan 25 jaar secretaris was geweest en de heer H. Miedema, die van 1947 tot 1955 de vereniging tot grotere activiteit hadden gebracht. De jaren '50-'60 kenmerkten zich als “In wrakseljen om it bestean”, volgens Meester Dijkstra, hoofd der O.L. School. Het was in deze jaren gewoonte, dat het Hoofd der Openbare Lagere School voorzitter werd van de kaatsvereniging. Dit was in Hitzum ook steeds het geval. De voorzitter verhaalde van het notulenboek, waarin merkwaardige dingen staan beschreven. Het moet eens gebeurd zijn, dat er een kaatswedstrijd werd gespeeld, waarbij de stand 5-5 en 6-6 gelijk was en er 2 kaatsen lagen. Hoe dat kon heeft men hem nooit kunnen verklaren.....

Op 12 juni 1964 werd het **60-jarig jubileum** van de kaatsvereniging gevierd. Het feest was in de Oude School. Hierbij waren ook aanwezig dhr. W. Veltman en dhr. H. Koudenburg, resp. 88 en 78 jaar, die 60 jaar geleden tot oprichters van de kaatsclub behoorden.

Uit het openingswoord blijkt dat ook toen reeds goede kaatsers naar elders vertrokken, omdat er in Hitzum geen geschikte woonruimte was. Na het officiële gedeelte met de verschillende toespraken, was het de beurt aan het selskip “Aldtsjerk” met het stuk “Sabeare of net Sabeare”, een blijspel in drie bedrijven. Het bestuur, bestaande uit de heren S. Rienstra (voorz.), H. Bootsma (secr.), G. T. Dijkstra (penningm.), J. Nawijn en W. Grijpma, kon terugzien op een geslaagde feestavond

In 1974 werd het **70-jarig jubileum** gevierd, “als repetitie voor het grote feest over 5 jaar”, volgens voorzitter de heer S. Rienstra. Op de receptie met vele genodigden gaf de voorzitter drie redenen, welke ten grondslag lagen aan het woord repetitie. Het zou een partij worden voor leden- en oud-leden, het moest een goed voorbereid feest worden en deze zou beleefd worden temidden van een grote vriendenclub. Namens de gemeente werd de kaatsvereniging nog wel een bijdrage aangeboden, want volgens burgemeester Hartkamp was het besluit om alleen bij 25, 50 en 75 jarige jubilea wat te schenken nog niet in behandeling genomen. Vele sprekers kregen nu de kans de jubilaris toe te spreken, zoals de heren Leegsma (feestcommissie), en Jac. Miedema (ijsclub). Ook oud-voorzitter de heer A. Dijkstra was met zijn vrouw aanwezig. Hij vond het jammer dat de KNKB gestaakt was met het uitreiken van erespelden aan mensen die veel voor de kaatsport hebben betekend. De heer G.T. Dijkstra zou zeker één hebben verdiend na 37 jaar bestuurslid te zijn geweest.

Voorts spraken de heren K. Wierda van Franeker, B. Fokkema van Peins, M. de Jong van Franeker en bestuurslid J. Nawijn. Laatstgenoemde had nog een verrassing in petto, door voorzitter S. Rienstra een fles geestrijk vocht aan te bieden voor het feit dat hij de dag ervoor twintig jaar bestuurslid was geweest. ‘s Avonds was de prijsuitreiking en een cabaretvoorstelling van “Mid Fryslân”.

In mei 1979 werd het **75-jarig jubileum** met twee dagen feest gevierd. Op zaterdagmorgen waren er kinderspelen, en ‘s middags stond het Dokkumer kaatsen op het programma (*voor spelregels zie bijlage*).

‘s Avonds in het Dorpshuis was er een receptie, waarbij de KNKB-voorzitter Jan Rodenhuis o.m. kon melden, dat uit zijn gegevens was gebleken, dat reeds in 1800 in Hitzum werd gekeatst. Misschien was de kaatsvereniging wel veel ouder!!! Voorzitter S. Rienstra, al 25 jaar bestuurslid, hield het toch maar op 75 jaar. De vereniging beschikte over een brief, waarin over de oprichting werd bericht door Wiegier

Veltman en die gold als een bijzonder secuur man op dit gebied. Namens de KNKB kreeg de vereniging de KNKB-vlag aangeboden. Een geldelijke bijdrage werd overhandigd door burgemeester Hartkamp van Franekeradeel. De heer G.L. Dijkstra werd deze avond als erelid benoemd, omdat hij al 26 jaar veel voor de kaatsvereniging had betekend als bestuurslid en belangeloos steeds zijn land beschikbaar had gesteld.

Het **80-jarig jubileum** werd niet gevierd, om geld te sparen voor het volgend jubileum. Dat was in het jaar 1989. Op 20 mei werd het **85-jarig bestaan** van de kaatsvereniging gevierd met een schooljongens d.e.l.-partij . Met 23 partuur schooljongens werd er gekeerd onder uitstekende weersomstandigheden. Zij openden met deze wedstrijd het jubileumjaar.

Verkleed kaatsen tijdens het 85-jarig jubileum in 1989.

Ook werd op zaterdag 27 mei de officiële naam van de kaatskeet onthuld door mevrouw J. Blanksma-Oosterhaven. Zij knipte een touw door met een schaar, waarna de naam tevoorschijn kwam. Met een feestavond waarin Teake v.d. Meer zijn conference liet horen, werd het jubileumjaar afgesloten.

In 1994 was het raak. Dit **90-jarig jubileum** werd groots gevierd. Van 20 tot 24 juni werd een jubileum kaatsweek gehouden, waarop de voorronden werden gehouden voor de grande finale op vrijdag. Hier ging een hele voorbereiding aan vooraf, zoals het schoonmaken van de kantine, opzetten van de voortent, leeghalen van de omliggende greppels en het plaatsen van een nieuw hekwerk inclusief een schitterende ingang. Vrijdagmiddag was er een receptie in de kantine, welke bezocht werd door vele leden en belangstellenden. Voorzitter Joukje Politiek vertelde over de geschiedenis van de kaatsclub. Gastspreker de heer A. Dijkstra uit Wolvega, vertelde over de jaren 1948-1957, waarin hij voorzitter was van de kaatsvereniging. Een anekdote door hem verteld: “In Hitzum kwamen dingen voor die nergens anders konden, nl. een eindstand bij het kaatsen van 5-5, 6-6, en 2 kaatsen. Het was een schitterend mooie tijd, maar er was geen geld.”

Na de receptie werden de finales van de jeugd, dames en heren gekeerd. Tevens was er een optreden van de B-band van de Sternse Slotlanders uit Franeker, met vier Hitzumer majorettes. Na de prijsuitreiking was het tijd om te barbecuen.

Prijswinnaars jubileumpartij:

Heren: Piet Viëtor, Andries Miedema, Geert Kleinhuis

Dames: Klara Viëtor, Griet de Boer, Tjenkje Haagsma

Jeugd: Rintje Miedema, Petra Viëtor, Frank de Ruiter

4.2 Van kaartavond naar andere festiviteiten.

In de jaren 70 was de ledenvergadering van de kaatsvereniging tegelijkertijd een feestelijke happening. Eerst werd de agenda snel afgewerkt, waarna men met de kaartavond kon beginnen. De te winnen prijzen waren zeer aantrekkelijk, nl. “piepkuikens”.

Dit veranderde enkele jaren later in bingo na de vergadering. Een speciale kaartavond werd in het najaar georganiseerd en voor de dames was er dobbelen, wat later uitgebreid werd met meer gezelschapsspelen. De kinderen hadden elk jaar wel een feestelijke middag, met poppenkast, film en bingo.

In het najaar van 1984 werd er bij de jaarlijkse prijsuitreiking door jeugd en ouderen opgetreden. De “Dolly Dots”, “LUV” en “Van den Berg” werden ten tonele gebracht. Om wat geld in het laadje te krijgen deed de bingo ook hier zijn intrede, evenals het draaiend rad. Na afloop was er dansen op muziek van de jeugdsoos. Een jaar later werd er besloten de jaarlijks terugkerende kaart- en spelavond voortaan in januari te houden. De feestelijke prijsuitreiking werd in 1985 met een modeshow en playback-acts opgefleurd, waarna de spelletjes konden beginnen.

Zo langzamerhand werd de jaarlijkse prijsuitreiking een echte feestavond. In 1987 werden er zelfs sketches en liedjes met betrekking tot het kaatsgebeuren opgevoerd door leden van het bestuur van de kaatsvereniging. Enkele liedjes waren “Het Bestuurslied”, “Perken lizze” en “Clubliet”, met na afloop bazaar en muziek. Het jaar daarop werd dit herhaald, met andere liedjes en sketches, waaronder “De borrelbus”.

De “Borrelbus” uit 1988

Als kaatsvereniging wilde men wel eens wat anders proberen en kwam men in 1988 op het idee om maar eens te nachtkaatsen, met na afloop gezellig barbecuen. Dit bleek voor herhaling vatbaar en is de jaren daarop vaak herhaald.

De belangstelling voor de jaarlijkse feestavond werd steeds minder en in 1992 besloot de kaatsvereniging deze te verplaatsen naar de zomermaanden, evt. in combinatie met een barbecue. Er werd besloten om de prijzen na de wedstrijddag zelf uit te reiken. Het zou een proefjaar worden en uit de notulen blijkt, dat de feestavond in 1995 weer in ere is hersteld. In november was er weer een feestelijke prijsuitreiking, nu met alleen de competitieprijs, de Bijma-bekers en uitreiking van de kaatsdiploma's aan de jeugd. Na afloop was er karaoke.

Bij kaatsen hoort feestvieren en dat zal ook wel zo blijven in de toekomst.

4.3 *Het sportveld*

In 1960 is er al sprake van de aanleg van een sportveld, geschreven in de notulen van de kaatsvereniging. Dit sportveld zou worden aangelegd door de Nederlandsche Heidemaatschappij en zou naar verwachting worden opgeleverd in 1961. Het zou blijken dat de aanleg wat meer voeten in de aarde had, want in 1961 was er nog geen sportveld. Tot nu toe werd er steeds geëkaatst op het weiland van de heer G.L. Dijkstra, “de Finne” genaamd, die dit stuk land altijd belangeloos beschikbaar stelde.

Op 4 juli 1962 werd de dorpspartij voor het eerst op het nieuwe sportveld verëkaatst. Het hekwerk of afrastering, moest nog worden geplaatst, zodat de schapen het veld kaal konden houden. Helaas heeft de gemeente na een eerdere toezegging op dat moment geen geld meer om de afrastering te financieren. In Hitzum moest men wachten op betere tijden.

De officiële opening van het nieuwe sportterrein volgde op 22 juni 1963. Hiervoor werd een tweeledige bijeenkomst in de “Ald Skoalle” belegd. Ten eerste voor de officiële opening, waarna de traditionele receptie van de Franekeradeel-partij volgde. De voorzitter van kaatsvereniging “De Eendracht”, de heer S. Rienstra, bedankte in zijn openingswoord de heer G.L. Dijkstra voor het beschikbaar stellen van zijn land, alsook de heer S. van Dijk voor het maaien van het sportveld. Opvallend was, dat burgemeester Hempenius, nadat hij het sportveld officieel overdroeg aan de kaatsvereniging als huurder, nog even waarschuwde voor het feit, dat het veld niet bedoeld was als schapenweide. Voor de huur van fl. 75,- per jaar, probeerde men als kaatsvereniging daar een inkomenspost weidegeld tegenover te stellen, door zoveel mogelijk schapen te laten grazen. Ook deelde hij mee, dat binnenkort een voorstel van B & W omtrent een subsidieregeling voor kleedgelegenheden aan de raad zou worden gedaan.

Andere sprekers waren nog: de heer Rombout (Wethouder), de heer K. Wierda (Federatievoorzitter), de heer S. Plat namens de Vereniging voor Dorpsbelang en de heer H. Wierda (Hoofdbestuurslid van de K.N.K.B.). Deze spreker wees op het belang van de Franekeradeel-partij en de hechte kaatsfederatie.

Ook oud-voorzitter de heer A. Dijkstra (wonende te Wolvega) nam het woord. Hij was niet zo bang voor schapen op het sportterrein, want “Skiep hawwe goud oan’e poaten” en wat schapenmest is lang niet zo erg als de plakkatën van koeien, waar men in “de Finne” wel eens in terecht kon komen.

Hierna was het tijd voor de 38ste Franekeradeel-partij. Men trok met z’n allen naar het sportveld. Burgemeester Hempenius hees de Friese vlag, het oud-lid en mede-oprichter van de kaatsvereniging de heer H. Koudenburg (77) deed dat aan de andere kant van de ingang met de nationale driekleur.

De heer W. Veltman, mede-oprichter, kreeg hierna de taak om de eretekens, die op de dorpskaatspartij in de jongensklasse waren gewonnen, aan de eerste prijswinnaars uit te reiken. Na deze officiële opening kon het kaatsen beginnen!

In 1965 werd de huur aangepast, omdat er een uniforme regeling voor alle sportvelden binnen de gemeente van kracht werd. Een jaarlijkse huursom bedraagt nu fl. 2,- per are, het sportterrein meet 0.49.10 are. Per 1 januari 1978 zal de huur komen te vervallen en volgt een bruikleenovereenkomst.

De kaatsvereniging kan het veld gratis gebruiken, "zolang de school er ook gebruik van kan maken voor het onderwijs in de lichamelijke oefening, alsmede voor het doen organiseren van schoolspordagen en schoolkaatswedstrijden en de jaarlijkse kaatswedstrijd van het gemeentepersoneel, zonder dat de gemeente enige vergoeding schuldig is."

GEMEENTE FRANEKERADEEL

Postadres: Franeker - Telefoon: Franeker, 05170 nr. 2135/2136

Postrekening van: Gemeente nr. 854471; Gemeentesecretarie nr. 898544

Bankrekening: N.V. Bank voor Ned. Gemeenten te 's-Gravenhage

Aan het bestuur van de kaatsvereniging
"De Eendracht" te Hitzum
p/a de heer S. Rienstra
Feikemastraat 3
H i t z u m

Uw kenmerk: Uw brief van: Ons kenmerk: FRANEKER, 2 november 1965
no. 1820

Onderwerp: Huur sportterrein.

Bijgaand doen wij U toekomen het contract betreffende huur en verhuur van het sportterrein te Hitzum.

Wij verzoeken U de door de gemeente voorgeschoten zegelkosten ten bedrage van f 1,20 te voldoen door overschrijving op postrekening no. 898544 ten name van deze gemeente.

Burgemeester en wethouders van Franekeradeel,

[Handwritten signature], burgemeester.

[Handwritten signature], secretaris.

Bijlage(n):

0/deV

4000 - 10 - '64 - B & V

Een blik op het sportveld.

4.4 De kaatskantine

In 1964 kreeg Kaatsvereniging "De Eendracht" het aanbod van de gemeente om een houten gebouwtje uit Ried, wat gebruikt werd als kapperszaak, in gebruik te nemen.

Wel moesten ze, als er meer gegadigden waren, erom loten wie het gebouwtje toegewezen kreeg. Misschien dat de andere dorpen er geen belangstelling voor hadden, want Hitzum was de gelukkige.

In 1970 kreeg de vereniging toestemming tot het verbouwen van het kaatshokje.

GEMEENTE FRANEKERADEEL

Postadres: Franeker. Telefoon: Franeker 0 5170 no. 2135-2136

Postrekening ten name van: Gemeente no. 854471, Gemeentesecretarie no. 898544

Bankrelatie: N.V. Bank voor Ned. Gemeenten te 's-Gravenhage.

Aan het bestuur van de kaatsverenigingen te Zweins, Hitzum en Herbatjum en aan het bestuur van de vereniging voor dorpsbelang te Achlum.

Uw kenmerk:

Uw brief van:

Ons kenmerk:
no. 2151

FRANEKER, 29 oktober 1964

Onderwerp: Kleeedgelegenheid op sportterrein.

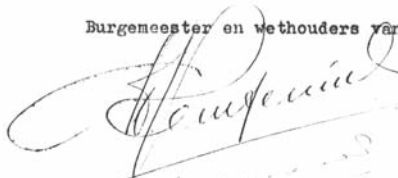
Bij deze delen wij U mede dat een houten gebouwtje te Ried, hetwelk voorheen in gebruik was als kapperszaak, weer aan de gemeente is overgedragen en dat daaraan nog geen nieuwe bestemming is gegeven.

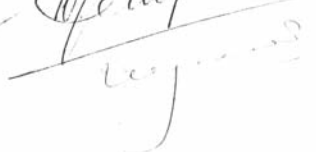
Wij zijn bereid dit gebouwtje in gebruik af te staan als kleeedgelegenheid op een sportterrein, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1. het gebouwtje blijft eigendom van de gemeente.
2. het vervoer van het gebouwtje, met eventueel afbreken en opbouwen, naar het sportterrein dient te geschieden door en voor rekening van het bestuur dat de beschikking daarover verkrijgt.
3. de kosten van onderhoud van het gebouwtje komen ten laste van de vereniging.

Indien U belangstelling voor dit aanbod hebt gelieve U een afvaardiging van Uw bestuur aan te wijzen voor een bijeenkomst ten gemeentehuize, op 2 november a.s. te 15.00 uur, in welke bijeenkomst eventueel door loting zal worden uitgemaakt welke vereniging de beschikking over het gebouwtje zal krijgen.

Burgemeester en wethouders van Franekeradeel,

_____, burgemeester.

_____, secretaris.

Brief gemeente m.b.t. het kaatshokje, dat in 1964 op het kaatsveld geplaatst werd.

In 1987 bleek het hokje veel te klein en niet meer aan de eisen des tijds te voldoen. Na een tip bleek er in Driesum nog een gemeentegebouw beschikbaar te zijn, deze was daar overbodig geworden. Met man en macht werd dit gebouw nog in het zelfde jaar ter plaatse uit elkaar gehaald en in Hitzum weer in elkaar gezet en opgeknapt.

Kaatser Johannes van Dijk opende de nieuwe kaatskantine. Hij deed dat door een bal door een daarvoor speciaal aangebrachte plaat te slaan. De eerste keer ging het echter mis en raakte hij het bovenraam.

Op 27 mei 1989 werd de naam van het nieuwe onderkomen bekendgemaakt. De naam "De Opslach", werd bedacht en onthuld door mevrouw J. Blanksma-Oosterhaven. Daarbij had ze een toepasselijk gedicht gemaakt.

GEDICHT

*Wat in moaie sport, dat spul mei de lytse bal.
Der wurdt yn Hitzum mannich partij keatst yn tal.
Fanôf seis jier wurde de bern fakkundich traind en mei plesier
En wat is der moaier dan dat men yn sport fynt jins fertier.
Soms is it spannend en heart men se fan fierren al roppen.
Is it in moaie keats? As wie der boppe?
Safolle animo wie der foar it keatsen, dat is fêst,
Dat it besteande klaaihokje waard te lyts op 't lêst.
It sykjen nei eat greaters is doe begûn
En it waard op 't lêst ek fûn.
Yn Driesum wie in gemeente-geboutsje oerboadich
En dat hiene wij yn Hitzum no krekt noadich.
Mei man en macht waard der hinne tein
En hawwe sij it fakkundich útelkoar slein.
It waard nei Hitzum ferfierd
En it wie ek doe de spontaniteit dy't ús lytse doarpke siert.
Elkenien skrepte-timmere-ferve-naaide en die mei
Nei in skoftke wie dan ek klearre it kerwei.
In prachtich moaie kantine stie rê
Men koe der krije, tidens en nei it keatsen, kofje, fris as tee.
Troch it keatsbestjoer waard frege in namme foar de "keet",
Want dan soe it gehiel wêze kompleet.
Mar, wat soe dy namme no wêze?
In belangryk begjin bij it keatsen ensf., jimme kinne it no lêze*

Onder de klanken van het Arumer muziekkorps wordt de nieuwe naam “De Opslach” onthuld door de dames van Dijk en Blanksma.

De ontwikkeling heeft hierna niet stilgestaan. In 1997-1998 werd er binnen de kaatsvereniging al gesproken over een groter veld en douche- en kleedgelegenheid, maar hoe zou men dit kunnen realiseren. Samen met “Stichting Doarpshûs” werd er gebrainstormd, want ook het dorps huis was toe aan een drastische verbouwing. Er werd besloten dat de kaatsvereniging een aanvraag voor subsidie bij de gemeente zou doen, i.v.m. realisering van twee kleedkamers met douchegelegenheid. Deze subsidie wordt toegekend en in 1999 werd met inzet van vele vrijwilligers het dorps huis verbouwd tot een “multifunctioneel centrum”, te gebruiken door de kaatsvereniging wanneer er een kaatswedstrijd werd georganiseerd. Ook werd “De Opslach” opgeknapt door er damwand tegenaan te slaan. Er kwam een doorgang van het sportveld naar het dorps huis. Er werd daar een hekwerk geplaatst, welke kon worden afgesloten als er geen wedstrijd was.

Op vrijdag 3 december 1999 werd het geheel verbouwde dorps huis heropend, twee kleedkamers met douchegelegenheid rijker. Ook werd het kaatsveld wat groter gemaakt, zodat men de perken kon omleggen als de wind zou draaien en er beter officiële KNKB-wedstrijden konden worden gehouden.

Hoofdstuk 5 Markante bestuursleden

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk willen we stilstaan bij een aantal mensen die belangrijk voor de kaatsvereniging zijn geweest. Door hun werk als bestuurslid of door hun lange zit als bestuurslid.

We zouden willen beginnen met de heer Beeksmā, als eerste voorzitter van de kaatsvereniging en hoofd van de lagere school. Maar jammer genoeg is het erg moeilijk om nog gegevens over hem te achterhalen. Ook willen we de naam van de heer G.L. Dijkstra (erelid) noemen die 36 jaar een bestuursfunctie heeft uitgeoefend. Meester Dijkstra is als eerste zelf aan het woord, de heer S. Rienstra en mevrouw J. Politiek volgen.

5.2 Meester Dijkstra

Dhr. A. Dijkstra is voorzitter geweest van 1948-1957, beter bekend als meester Dijkstra.

Aan het woord is nu dhr. Dijkstra:

As ik werom tink oan mijn Hitsumer tiid dan wit ik noch wol dat it in prachtige tiid wie. Wy makken it doarpsfeest fan 1948 mei doe't wy noch net trouw wiene. Wy wurden dêr as Hitsumer behannele. Myn frou kaam it raar oer dat se mei 'juffer' oansprutsen waard. Dat woe har mar min oan.

Wy binne 2 septembar trouw en fuortdaliks nei Hitsum te wenjen gien. In pear dagen letter kaam Teade Zijlstra oan 'e doar om my op te heljen foar in gearkomste fan 'e Feestkommisje. Hy sei dat ik sekretaris fan dy kommisje wie en dêrom mei moast. Sa gong dat doe mei de Feestkommisje en ik tink dat it mei de oare bestoersbaantsjes krek gelyk gien is.

Sa bin ik doe ek foarsitter fan 'e keatsferiening wurden. Dêr haw ik nea spyt fan hân.

Der binne yn dy tiid hichtepunten west, mar myn ûnthâld is net mear goed genôch om se no sa mar even op te neamen.

Ik wit noch wol dat wy yn 1949 in partoer foar de Bond hiene en dat is yn de tiid der foar net sa faak bard. Dat partoer bestie, as ik it noch goed haw, út Anne Rodenhuis, Hessel Miedema en Jan Oosterhaven. Doe't it harren tiid wie om te keatsen kaam de lytse man mei de bel rûn, ik leau dat it in Tichelaar wie, en dy rôp om: Amsterdam - Hitzum...Hitzum - Amsterdam. It publyk om it lân hinne fûn it wakker moai, mar ik wie der net wiis mei. Ik haw it letter noch gauris hearre moatten.

In hichtepunt wie benammen it betinken fan it 50-jierrich bestean. Neffens in wiidweidich ferslach yn 'e Frentsjerter krante wie dat yn juli 1955. Ik haw dat ferslach noch bewarre en dêrom like it my mar frjemd dat it 100-jierrich bestean no yn 2004 fierd waard. Ik haw letter de jierferslaggen út dy tiid yn sjoen en dêrút blik my dat wy doe in jier te let wiene. Dan nimt net wei, wy hiene in prachtige jûn.

Ik haw yn dy tiid ek útsocht hoe as Hitsum oan de namme "De Eendracht" kommen wie. De namme by de oprjochting wie "Nieuw Leven". Om 1937 hinne waard ien fan de twa keatsferieningen yn Frentsjer opheven en fuseerde mei Jan Bogstra. Baas Bogt, de heer Alkema, krige it findel fan dy feriening mei de namme "De Eendracht" yn hannen en bea dat de keatsferiening yn Hitsum oan. Dêr waard by in ledengearkomste yn 1937 de namme "Nieuw Leven" omset yn "De Eendracht".

Ik wie yn dy tiid ek sekretaris fan 'e Federaasje "Franekeradeel" en ik kin de oare bestoersleden út dy tiid noch goed foar my krije. We sieten byelkoar yn de algemiene gearkomsten fan 'e Bond en ien fan 'e haadbestjoersleden neamde ús doe ris "de bolsjewieken". Dat waard foar ús in earenamme lykas eartiids yn 'e skiednis fan ús lân "de Geuzen". Dat wie ek in moaije tiid. Benammen de tarieding foar de jierlikse Federaasjeparty wie al in feest foar it bestoer.

Doe't wy yn 1957 ferhuzen nei Wolvegea waard ús noch in resepsje troch it doarp oanbean. Dêr wit ik net safolle mear fan, mar ien ding sil ik nea ferjitte. De lêste sprekker wie Ruurd Bouwma, ús doarpsfeestkastlein. Hy sei dat de oare sprekkers benammen witte litten hiene hoe'n bêsten ik foar it doarp west hie en dêr wie der it wol mei iens, mar der wie ien ding wêrom it fan gelok wie dat ik fuortgie: "de lepen krije no wer rêst" en dat wie no Hitsum op syn bêst.

Wy bliuwe goed op 'e hichte fan wat der yn Hitsum bard. Mijn frou had geregeld wei tillefoanish kontakt mei in freondinne fan eartiids. Wy komme al tritich jier mei de boat yn Frensjer as it tiid foar de P.C. is en dan wurdt Hitsum altyd even opsocht. By de Ald-Meiersparty bin ik oant no ta altyd oanwêzich en it muoit my dan dat ik gjin leeftiidsgenoaten út myn Hitsumer-tiid temjitte kom.

Mar ik genietsje dêr wol en bewûnderje it organisaasjetalint fan it hjoeddeiske bestjoer en alle meiwurkers út it doarp om dizze dei slagje te litten. Myn komplimenten dêr foar. Soks wie yn myn tiid al sa en lokkich is dat net feroare.

By libben en wolwêzen hoopje ik it noch gauris mei te meitsjen.

Wolvega, november 2003
A. Dijkstra.

5.3 *Sijtze Rienstra*

De heer Sijtze Rienstra heeft een lange periode, van 1954 tot 1984, in het bestuur van de kaatsvereniging gezeten. Tijdens een weekendverlof, want sinds 1952 was hij in dienst, kwam Ruurd Bouwma langs. Hij kwam vertellen dat Sijtze Rienstra in het bestuur van de kaatsvereniging was gekozen. Tevens was hij al als penningmeester benoemd en werd hem meegegeeld dat er nog geen fl. 10,- in de kas zat.

Na verloop van tijd is Sijtze Rienstra voorzitter van de kaatsvereniging geworden. Zo werden er bij de familie Rienstra thuis de vergaderingen gehouden. Tevens vond daar de loting plaats voor de ledenpartijen en werden de leden die zich niet hadden opgegeven voor de komende kaatswedstrijd thuis gebeld.

In 1960 was er sprake van een aanleg van het sportveld, dat zou worden aangelegd door de Nederlandse Heide Mij. De toezegging is voor 1961 klaar maar zal niet slagen. In de zomer van 1962 kon toch de Dorpspartij voor het eerst op het nieuwe sportveld worden verkaatst. Het onderhoud van het sportveld zoals het maaien ging als volgt: eens in de veertien dagen traden er 5 "vrijwilligers" aan om het veld te maaien. Deze ploeg bestond uit P. Nawijn, P.N. Viëtor, Tj. Geertsma, J. Nawijn en Sijtze Rienstra zelf; het toenmalige bestuur. Eerst moesten er schapenkeutels gezocht worden, waarna er met vijf grasmaaiers naast elkaar het veld werd gemaaid. De officiële opening van het sportveld volgt in 1963.

Het jaar daarop werd het 60-jarig jubileum gevierd. Tijdens een geslaagde feestavond werd er na het officiële gedeelte met de verschillende toespraken een blijspel opgevoerd. In 1967 werd er het idee geopperd een kaartavond te organiseren om zo de kas wat te spekken. Inmiddels is deze avond uitgebreid met een kaart- en spelavond die nog steeds in de winterperiode plaatsvindt.

In het jaar 1970 komt er op het kaatsveld een kleed- en berghok. Deze keet werd door Sjirk Overall uit Driesum gehaald. Sijtze Rienstra maakt nog een aantal jubilea mee, waaronder het 75-jarig en 80-jarig jubileum.

*Voorzitter S. Rienstra reikt prijzen uit aan
Koos Veldman, Gerrit Dijkstra en Henk Mulder.*

Na 30 jaar bestuurslid te zijn geweest van de kaatsvereniging treedt Sijtze Rienstra in 1984 af. Tijdens het afscheid krijgt hij een zilveren kaatsklauw uitgereikt. Sijtze Rienstra zelf stelt 3 bekens beschikbaar voor de wissel Koningsprijs, voor de eerste ledenwedstrijd. Daarbij schreef hij het volgende:

Hitzum, April 1984.

Geacht bestuur,

Naar aanleiding van de schenking van de drie bekens deel ik U het volgende mede:

- 1 de G.T.Dijkstra beker is bestemd voor de koning in de A kl.
- 2 de G.L.Dijkstra beker is bestemd voor de koning in de B.kl.
- 3 de M.Nawijn Sr. Beker is bestemd voor de koning in de jeugdklas.

De bekens worden verkaatst op de eerste ledenwedstrijd van het seizoen.

De bekens worden voor het laatst verkaatst in het jaar 2000. Winnaar is degene die dan de beker het vaakst heeft gewonnen, bij gelijke aantallen beslist het lot.

Waarom deze drie namen,

G.T.Dijkstra lange tijd bestuurslid en een felle en goede kaatser die de vereniging naar buiten toe vaak vertegenwoordigde als kaatser.

G.L.Dijkstra lange tijd bestuurslid. De vereniging gebruikte jaren zijn weiland als sportveld, was zelf ook kaatser.

M.Nawijn Sr. Was ook kaatser en was zeer vaak aanwezig bij onze wedstrijden en competitie. Vele malen schonk hij prijzen voor de dorpspartij, zo ook voor kaatswedstrijden van onze vereniging.

Deze drie namen dienen zeker tot 2000 in onze herinnering te blijven.

Groetend,

S.Rienstra

Het bestuur heeft na overleg met de betrokken winnaars en degene die de bekens beschikbaar heeft gesteld, besloten om deze prijzen een goed plekje te geven in het dorps huis. Ze blijven in het beheer van de kaatsvereniging, door een ieder te bewonderen in de medaillekast.

Joukje Politiek-Santema is bestuurslid geweest van 1986 tot 1996, waarvan negen jaar voorzitter van de club. Joukje was de eerste vrouwelijke voorzitter die de vereniging kende en één van de eerste vrouwelijke voorzitters van een kaatsvereniging binnen de K.N.K.B.

Zij vertelt:

Het was een prachtige tijd waar ik met plezier aan terugdenk. Het bestuur (vier mannen en drie vrouwen) vormde een hechte club. De taken waren onderling goed verdeeld en er heerste een goede sfeer waarbij er veel werd gelachen en goed samengewerkt. Na een jaar algemeen bestuurslid te zijn geweest, ben ik in de vacature van voorzitter gestapt. De taken van secretaris en penningmeester waren al goed ingevuld en er was toen iemand nodig die de voorzittershamer en de daarbij passende stem kon leveren en dat was ik.

Deze stem gebruikte ik onder andere op de ledenwedstrijden en op zaterdagochtend vroeg om de overige bestuursleden op het veld te verwelkomen. Een ochtendhumeur was uit de boze, daar kreeg niemand de kans voor. Ik ben er zeker van dat menige omwonende ook daarvan kon meegenieten. De stemming zat er al vroeg op de dag in en dat bleef de hele dag zo. Nadat het wedstrijdveld gelegd was, ging de hele club eerst een bakkie koffie drinken, werd het nodige gerookt en de gang van zaken voor die dag doorgesproken. Daarna werd er geëkaatst. Wanneer een bestuurslid kaatste werd deze niet lastig gevallen met allerlei bestuurlijke perikelen, dit losten de niet kaatsende bestuursleden dan op.

Een onderdeel van de bestuursactiviteiten was het vervaardigen van kaatskransen. Menig conifeer en bloementuin in Hitzum heeft regelmatig bezoek gehad van de kransenmakers. Er werd van tevoren een tactiek afgesproken, om bij dorpsbewoners die moeite hadden vrijwillig afstand te doen van bloeiend materiaal, toch materiaal te laten afstaan. Zo hield de één de tuineigenaar aan de praat terwijl de ander snel en doelgericht met het snoeimes te werk ging. En wij hadden altijd succes en nooit boze gezichten. Buiten de kaatsactiviteiten besteedden wij de nodige aandacht aan het sociale aspect van een bestuur zijn. Elk jaar werd er een uitje georganiseerd voor de bestuursleden en aanverwanten. Dat waren uitermate gezellige avonden.

Tijdens de jaarlijkse feestavond in 1987 werd er na de prijsuitreiking voor het eerst een revue ten tonele gebracht. Samen met een aantal dorpsgenoten heeft het kaatsbestuur toen een revue in elkaar gezet. Dit tot groot vermaak van iedereen. De voorbereidingen en de uitvoering hebben zowel bestuur als de leden ontzettend veel plezier gegeven. In talloze sketches werd het kaatsen en het daarin verweven dorpsgebeuren op de korrel genomen wat tot veel herkenning leidde. “Dit wie machtich, prachtich.”

Tijdens deze jaren was er veel contact met de KNKB en de federatie Franekeradeel. Deze organiseerden veel cursussen en trainingen waar wij aan deel konden nemen. Zo hebben de secretaris en ik samen een kadercursus ‘Vrouwen in sportbesturen’ gedaan, waarin wij de nodige handvaten kregen om de bestuurlijke functie goed uit te kunnen oefenen. Daar hebben wij veel geleerd. Vrouwen in een bestuurlijke functie was nog in opkomst net als het vrouwenkaatsen. In deze jaren was er een enorme toeloop van vrouwen die wilden kaatsen. Er waren soms meer vrouwenparturen dan mannenparturen op het veld aan het kaatsen. Alle reden om hier de nodige aandacht aan te besteden. Zo werden er dan ook aparte competitie-avonden georganiseerd waarbij er alleen door vrouwen werd geëkaatst.

Ook in deze periode kende de vereniging een trainer die enorme prikkels aan het jeugdkaatsen heeft gegeven. Zowel aan de sport zelf als aan de onderlinge contacten die kinderen hebben, werd veel aandacht geschonken. Zo werd er kaatstraining gegeven met als afsluiting het felbegeerde kaatsdiploma. Hierna kon men de maagjes vullen met overheerlijke pannenkoeken, gebakken door diverse moeders en vaders. De jeugd werd door het stimuleren van het kaatsen dusdanig gemotiveerd, zodat zij veel weg gingen te kaatsen in andere dorpen of steden.

Ik herinner mij dat het bestuur in deze tijd veel verschillende vormen van kaatsen neerzette. Zo werd er geregeld Dokkumerkaatsen gespeeld, nachtkaaatsen met een zachte bal, kaatspartijen met een thema bijvoorbeeld “de boerenpartij”, 30+ partij en straatkaatsen wanneer het veld te nat was.

De laatste jaren ben ik niet meer actief als kaatster. Maar ik geniet nog op en top van de sport en ben nog geregeld op het veld te vinden. Het kaatsen zit nu eenmaal in mijn bloed. Ik geniet van het balspel, de regels, de tactiek en het 'smoute' praat langs de zijlijn waar ik altijd wel iets aan toe te voegen heb. Dit is men ook van mij gewend, een stille Joukje zal ik wel nooit worden.

Joukje Politiek-Santema

Hoofdstuk 6 Hitzum op stap

6.1 Inleiding

De leden van de kaatsvereniging hebben naast het ledenkaatsen in eigen dorp ook federatie- en K.N.K.B. wedstrijden bezocht. Onder het motto meedoen is belangrijker dan winnen, zijn vooral in de vroegere jaren vele Bondswedstrijden bezocht. Vanaf 1994, de schoolmeisjesbond, kaatst een afdelingspartuur van Hitzum zich voor het eerst in de prijzen. We willen een overzicht geven van de parturen die Hitzum hebben vertegenwoordigd door de jaren heen.

6.2 Hitzum en de P.C.

De P.C.

<i>deelnemer</i>	<i>jaar</i>
S. Koudenburg	1906
H. Koudenburg	1906

De Dames P.C.

<i>deelnemer</i>	<i>jaar</i>
Thekla Viëtor	2000, 2001
Petra Viëtor	2001, 2002, 2003

PC lijst 1906 kunt u vinden in hoofdstuk “De Oude Doos”.

6.3 Hitzum en de bondswedstrijden.

Een aantal keren heeft Hitzum een afdelingspartuur gezonden naar de verschillende bondswedstrijden, maar echte grote successen zijn er bij de heren niet geweest. Het meisjes/dames kaatsen is vooral de laatste jaren succesvoller geweest.

De Bond:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
1907	G. v/d Mei, S. Koudenburg, H. Koudenburg	1e
1909	T. Wiersma, S. Schuiling, P. Feenstra	1e
1910	A. Hibma, H. Koudenburg, H. Feenstra	1e
1912	S. Koudenburg, H. Feenstra, S. Beeksmā	1e
1917	P. Terpstra o.e.a., H. Koopmans, S. Beeksmā	2e
	Hitzum-Amsterdam 5-5 6-6 gewonnen (1e omloop)	
1918	P.Terpstra, Th. Geerdink, G. Geerdink	1e
1925	G. Dijkstra, R. Bouwma, F. Ennema	1e
1926	A. Castelein, R. Bouwma, G.T. Dijkstra	
1927	G.T. Dijkstra, R. Bouwma, F. Ennema	
1928	G.T. Dijkstra, R. Bouwma, F. Ennema	
1929	H. Kuiken, Sj. Hellinga, B. Terpstra	1 ^e
1932	R. Bouwma, G.T. Dijkstra, Sj. Hellinga	1 ^e
1933	R. Bouwma, G.T. Dijkstra, S. Hellinga	2 ^e
1934	G.T. Dijkstra, R. Bouwma, W. Schuiling	1 ^e
1935	G.T. Dijkstra, J. Rodenhuis, Sj. Hellinga	1 ^e
1936	G.T. Dijkstra, J. Rodenhuis, A. Rodenhuis	1 ^e

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
1937	G.T. Dijkstra, J. Rodenhuis, A. Rodenhuis	1 ^e
1941	R. Bouwma, A. Rodenhuis, J. Oosterhaven	1 ^e
1945	A. Rodenhuis, J. Oosterhaven, Kl. de Jong	1 ^e
1947	H. Miedema, R. Bouwma, A. Rodenhuis	1 ^e
1948	A. Rodenhuis, Kl. de Jong, H. Miedema	1 ^e
1949	A. Rodenhuis, Kl. de Jong, H. Miedema	1 ^e
1951	A. Rodenhuis, G. de Jong, H. Miedema	1 ^e
1954	IJ. Miedema, A. Rodenhuis, H. Miedema	1 ^e
1955	R. Bouwma jr., IJ. Miedema, H. Miedema	1 ^e
1956	D. Hoekstra, S. Rienstra, J. Nawijn	1 ^e
1957	D. Hoekstra, R. Bouwma jr., S. Rienstra	1 ^e
1958	R. Hartog, D. Hoekstra, J. Nawijn	1 ^e
1959	IJ. Miedema, R. Bouwma jr., A. Walstra	1 ^e
1984	B. de Jong, K. Veldman, H. Veldman	2 ^e
1985	B. de Jong, H. Veldman, K. Veldman	2 ^e
1986	K. Veldman, H. Veldman, B. de Jong	1 ^e
1987	K. Veldman, H. Veldman, B. de Jong	2 ^e
1988	K. Veldman, H. Veldman, B. de Jong	2 ^e
1989	K. Veldman, H. Veldman, M. Nawijn	1 ^e

De Damesbond:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
1981	M. Nawijn, T. Veldman, T. Hoekstra	1 ^e
1998	M. Visser, R. van Baarsen, Th. Viëtor	1 ^e
1999	M. Visser, R. van Baarsen, Th. Viëtor	3 ^e
2000	Th. Viëtor, M. Visser, So. Viëtor	
2001	P. Viëtor, M. Visser, Th. Viëtor	
2002	P. Viëtor, M. Visser, Th. Viëtor	
2003	P. Viëtor, Si. Viëtor, Th. Viëtor	

De Jong Nederland:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
1912	S. Beeksma, E. Reinsma, H. Feenstra	1 ^e
1913	H. Feenstra, S. Beeksma, J. Feenstra	2 ^e
1925	R. Bouma, G. Dijkstra, A. Castelein	1 ^e

De Freule:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
1911	S.A. Beeksma, J. Feenstra, P. Grijpma	
1933	P. Overal, Th. de Boer, A. Rodenhuis	1 ^e
1934	A. Rodenhuis, G. Gjaltema, S. Reinsma	4 ^e
1945	H. Miedema, H. Kappa, R. Oosterhaven	1 ^e
1947	R. Oosterhaven, S. Nawijn, R. Bouwma	1 ^e
1948	IJ. Miedema, S. Rienstra, E. Duursma	1 ^e
1949	IJ. Miedema, E. Duursma, D. Nawijn	2 ^e
1950	IJ. Miedema, E. Duursma, D. Nawijn	1 ^e
1952	J. Nawijn, R. v.d. Brug, J. Rienstra	1 ^e
1953	G. Nawijn, J. Rienstra, Johs. Gosma	1 ^e
1954	J. Nawijn, J. Rienstra, W. de Boer	1 ^e

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
1955	J. Nawijn, J. Rienstra, W. de Boer	2 ^e
1956	D. Hoekstra, P. Nawijn, P. Koudenburg	1 ^e
1959	P. Nawijn, H. Schaafsma, P. Koudenburg	1 ^e
1960	Sj. Overal, K. Leyenaar, N. Deinum	1 ^e
1989	R. Schaafsma, J. de Boer, A. van Vliet	1 ^e
1994	G. de Ruiter, R. Miedema, S. Plat	1 ^e
1999	G. Dijkstra, S. van Dijk, H. Nauta	1 ^e
2000	G. Dijkstra, S. van Dijk, H. Nauta	1 ^e
2001	D. van Baarsen, H. Nauta	1 ^e
2003	S. Viëtor, T. Kramer, D. van Baarsen	1 ^e

De Ald-Meiers Partij:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
2000	P. Viëtor, N. van Baarsen, Si. Viëtor	1 ^e
2001	M. Zijlstra, Si. Viëtor, M. Hoekstra	1 ^e
2002	M. Zijlstra, Si. Viëtor, M. Hoekstra	2 ^e
2003	Si. Viëtor, M. Zijlstra, J. Dijkstra	1 ^e

De Jongensbond:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
1987	R. Schaafsma, A. Miedema, J. de Boer	1 ^e
1989	A. Miedema, J. de Boer, A. van Vliet	1 ^e

De Meisjesbond:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop/prijs</i>
1987	M. Miedema, R. Miedema, G. Politiek	1 ^e
1996	So. Viëtor, J. Blanksma, R. van Baarsen	1 ^e
1997	So. Viëtor, Th. Viëtor, R. van Baarsen	1 ^e prijs
1998	Th. Viëtor, P. Viëtor, K. van Baarsen	1 ^e prijs
1999	Th. Viëtor, P. Viëtor, K. van Baarsen	3 ^e
2000	P. Viëtor, N. van Baarsen, K. van Baarsen	
2003	Si. Viëtor, M. Zijlstra, M. Hoekstra	

*Het winnen van de Meisjesbond in 1997.
v.l.n.r. Piet Viëtor;
Sophia Viëtor,
Rianne van Baarsen en
Thekla Viëtor.*

De Schooljongensbond:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop</i>
1958	K. Leyenaar, A. Geertsma, Tj. Overal	1 ^e
1986	A. Miedema, R. Schaafsma, A. van Vliet	3 ^e
1993	R. Miedema, B. Miedema, F. de Ruiter	3 ^e
1994	T. Zijlstra, R. Miedema, B. Miedema	1 ^e
2000	H. Nauta, S. Viëtor, L. van Dijk	

De Schoolmeisjesbond:

<i>jaar</i>	<i>deelnemers</i>	<i>omloop/prijs</i>
1994	R. van Baarsen, So. Viëtor, Th. Viëtor	2 ^e prijs
1995	T. Viëtor, P. Viëtor, K. van Baarsen	
1998	N. van Baarsen, Si. Viëtor, M. Zijlstra	2 ^e
1999	N. Aardema, Si. Viëtor, N. van Baarsen	3 ^e

Het winnende partuur van de Meisjesbond in 1997 maakt een rondrit door het dorp samen met het plaatselijke orkest.

*Het winnen van de Meisjesbond in 1998.
v.l.n.r. Piet Viëtor, Petra Viëtor, Thekla Viëtor en Kirsten van Baarsen.*

6.4 *Hitzum en het federatiekaatsen.*

De federatie Franekeradeel is opgericht in het jaar 1924, op initiatief van Midlum. Hitzum werd in het jaar 1925 lid van de federatie. Het doel van deze federatie was om onderlinge kaatswedstrijden tussen de verschillende afdelingen te houden. De eerste kaatsverenigingen die hieraan meewerkten waren de afdelingen Midlum, Achlum, Herbayum, Peins, Schalsum, Dongjum en Ried. De federatie kende vanaf de oprichting slechts 1 partij, de Franekeradeelpartij, een afdelingswedstrijd senioren waar de aangesloten afdelingen met 2 parturen konden inschrijven, een A partuur en een B partuur. Deze parturen kaatsten hun onderlinge wedstrijden, waarbij de winnaars tegen elkaar kaatsten om het kampioenschap en om de wisselprijs. Tot op de dag van vandaag wordt er tijdens de Franekeradeelpartij nog steeds op deze manier gekeatst. De federatie organiseert nu wel meerdere partijen per jaar.

In 1930 was er crisis binnen de federatie. Hitzum had voor de Algemene Vergadering zijn afdracht nog niet betaald en werd daarom bestraft. Hitzum werd het stemrecht op de vergadering ontzegd en ook mochten zij geen punten inbrengen tijdens deze vergadering. In dat jaar (1930) werden er vanuit Hitzum geen parturen naar de wedstrijden afgevaardigd.

Deze financiële problemen kwamen steeds weer terug. In 1933 werd er een voorstel ingediend bij het kaatsbestuur van Hitzum, om maar voor de federatie te bedanken. Tijdens die ledenvergadering werd toch besloten om maar lid te blijven.

In 1941 mocht Hitzum de Franekeradeelpartij organiseren, maar hiervoor werd uitstel gevraagd “om redenen dat men geheel afhankelijk was om iemand onderdak of kleedgelegenheid te bieden”, volgens de notulen schriften. Maar volgens de federatienotulen werd het uitstel aangevraagd om financiële redenen. Tijdens de oorlogsjaren 1940, 1941, 1942 werd er nog wel gekeatst. Maar ook de moeilijke tijden braken voor Friesland aan en de bezetter stond steeds minder toe. Daarom werd besloten om de organisatie van zowel kaatswedstrijden als vergaderingen op te schorten tot na de oorlog en werd er in de jaren 1943, 1944 niet gekeatst of vergaderd.

FRANEKER ADEEL - PARTIJ

OP ZONDAG 22 JUNI '41 TE ZWEINS.

Prijzen: „TEN BERGE WISSELKRANS“, LUXE VOORWERPEN en
Lauwerkrans voor winnende afdeling.

No.	Namen en Woonplaatsen	No.	Namen en Woonplaatsen
1	P. Gjaltema, P. de Boer, A. v. d. Leij. Peins	2	H. Saakstra, Tj. Fokkema, G. Buiwaida, Zweins
3	G. T. Dijkstra, H. Buren, J. Ennema, Hitzum	4	Jac. Broersma, O. Gerlofsma, B. Broersma, Achlum
5	K. Tekel, W. v. d. Ploeg, D. Sijtsma, Ried	6	W. Westra, D. Kuiken, D. Smedinga, Midlum
7	S. v. d. Wal, Jac. v. d. Wal, S. J. Sijtsma, Dongjum	8	O. Bruinsma, P. Jellema, Jac. Vollema, Zweins
9	Chr. Sijtsma, T. v. d. Wal, H. Wiersma, Ried	10	S. Vaas, H. Wierds, A. Rienks, Dongjum
11	G. v. d. Meer, S. v. d. Meer, A. Lammerzma, Tzum	12	J. Vierstra, G. Gjaltema, Jj. Tulstra, Schalsum
13	S. Wiersma, S. Koldijk, W. Terpstra, Achlum	14	G. Woelings, N. J. Dijkstra o.e.a., J. de Groot, Tzum
15	K. Hibma, R. Wassenaar, Sj. Tolma, Peins	16	J. Rodenhuis, W. Wiersma, P. v. d. Wal, Schalsum

TWEDE LIJST

DERDE LIJST

VIERDE LIJST

1-8
6-9
9-14
14-15

1-6
9-15

WOLLEN AaBe DEKENS
VOORKOMEN RHEUMATIEK

3	G. T. Dijkstra, H. Buren, J. Ennema, Hitzum
---	---

Lijst Franekeradeelpartij 1941

In 1949 werd er een verzoek van Hitzum, om voortaan op zaterdag te kaatsen afgewezen, wel mocht Hitzum in 1950 de partij zelf op zaterdag organiseren.

Op het verkaatsen van de Franekeradeelpartij in Hitzum rust geen zegen. In 1961 en 1962 moest Hitzum weer uitstel vragen, omdat het sportveld nog niet gereed was. Maar in 1963 was het groot feest. Tegelijk met de opening van het sportveld kon de Franekeradeelpartij nu wel plaatsvinden.

Het organiseren van de Franekeradeelpartij wordt ieder jaar door een andere afdeling verzorgd. Door middel van een roulatieschema krijgt iedere afdeling de organisatie toegewezen. Hitzum heeft in 2003 de partij nog mogen organiseren. De partij die sinds 2001 ook een jeugdwedstrijd kent, wordt in één weekend geckaats; de zaterdag is voor de jeugd en de zondag voor de volwassenen. Voordat de partij georganiseerd kon worden, moest het Huishoudelijk Reglement worden aangepast; ca. 1 keer in 11 jaar mag er op zondag worden geckaats.

Hitzum heeft (bijna) altijd wel mee geckaats tijdens de Franekeradeelpartij. Vanaf 1986 mogen de dames ook mee kaatsen en dat heeft enkele successen opgeleverd. Hitzum heeft al een aantal keren de Franekeradeelpartij voor dames gewonnen.

Uitslagen Franekeradeelpartij:

1935	Peins	2 ^e pr.	B.klasse	J. Dijkstra, F. Ennema, J. Rodenhuis.
1946	Beste kaatsers Fed.Partij uitnodiging	3 ^e pr.		K. de Jong-Hitzum, W. Westra-Midlum, K. Nauta-Schalsum.
1946	Tzum	3 ^e pr.		A. Rodenhuis, G. Dijkstra, H. Miedema.
1954	Midlum	2 ^e pr.	A.klasse	D. Hoekstra, H. Miedema, S. Rienstra.
1977	Dongjum	2 ^e pr.	A.klasse	P. de Jong, B. de Jong, J. Hoekstra.
1986*	Tzum	2 ^e pr.	Dames	R. Miedema, M. Miedema, G. Veldman.
1989	Ried	2 ^e pr.	A.klasse	K. Veldman, H. Veldman, B. de Jong.
1990	Herbayum	3 ^e pr.	Dames	R. Miedema, J. Politiek, M. van Baarsen.
1991	Zweins	4 ^e pr.	Dames	R. Miedema, M. Miedema, M. van Baarsen.
1993	Franeker	2 ^e pr.	B.klasse	G. Meulenaar, H. Konst, J. de Boer.
1996	Midlum	3 ^e pr.	Dames	M. Visser, J. Kampen, E. van Vliet.
1998	Schalsum	1 ^e pr.	Dames	M. Visser (Koningin), Joh. Blanksma, So. Viëtor.
1999	Dongjum	1 ^e pr.	Dames	M. Visser (Koningin), R. van Baarsen, So. Viëtor.
2000	Ried	2 ^e pr.	Dames	M. Visser, Joh. Blanksma, H. Postma.
2003	Hitzum	1 ^e pr.	Dames	Th. Viëtor (Koningin), P. Viëtor, H. Schukken.

* In 1986 mogen de dames voor het eerst meedoen aan de Franekeradeelpartij.

Bij de D.E.L.-Partij van de Federatie Franekeradeel zijn er nog enkele eerste prijzen gewonnen:

1987   Margriet Nawijn (Koningin).

1995   Griet de Boer (Koningin).

*De winnaars van de Federatie Afdelings Partij (dames) te Schalsum in 1998
v.l.n.r. Piet Veldman, Sophia Viëtor, Margreet Visser en Johanna Blanksma*

6.4.1 De Telegraafpartij

In 1941 werd er naast de Franekeradeelpartij een tweede federatiewedstrijd georganiseerd, de Telegraafpartij, een jongensafdelingswedstrijd. Deze afdelingswedstrijd is later een afdelingswedstrijd voor basisscholen geworden. Deze partij is in 1995 voor het laatst verkaatst op het Sjúkelân te Franeker. De reden voor het beëindigen van deze partij was het opheffen en fuseren van een aantal basisscholen binnen de federatie grenzen.

De Telegraafpartij was jarenlang een zeer geliefde partij, om de unieke wisselprijs “It Tillegraafke”. Deze bestond uit een kastje met daarin geplaatst een miniatuur telegraaf die de eindstand aangaf, waarin de laatste finalepartij was geëindigd. Het kastje was voorzien van het wapen van de gemeente Franekeradeel en aan de voorkant stonden twee schildjes waarop de finalisten stonden vermeld met de eindstand van de finalewedstrijd. Ook was het kastje voorzien van een laadje, waarin alle finale uitslagen opgeborgen zijn.

De Telegraafpartij is in totaal 53 keer verkaatst, waarbij Hitzum vijf keer in de prijzen is gevallen.

1946	te Zweins	2 ^e prijs	o.l.s.	Y. Miedema, E. Duursma, S. Rienstra
1952	te Tzum	2 ^e prijs	c.l.s.	P. Nawijn, P. Gosma, W. de Boer
1954	te Hitzum	2 ^e prijs	o.l.s.	C. Kikstra, T. Veltstra, W. Veltstra
1990	te Peins	2 ^e prijs	c.b.s.	R. Miedema, S. Plat, P. Zijlstra
1994	te Hitzum	1 ^e prijs	c.b.s.	B. Miedema, T. Zijlstra, Th. Viëtor

6.4.2 Master Fokkema partij

De Master B.J. Fokkemapartij mag gezien worden als opvolger van de Telegraafpartij. Omdat meester Fokkema altijd veel voor de jeugd en met name het schoolkaatsen had gedaan, werd de oud voorzitter en op dat moment ook erelid van de federatie gevraagd zijn naam te willen verbinden aan deze nieuwe schoolpartij.

De Master Fokkemapartij staat open voor deelname van de basisscholen uit de federatie regio en iedere school mag met maximaal 3 parturen deelnemen. De wedstrijd rouleert evenals de voormalige Telegraafpartij. Ook deze partij kent een schitterende wisselprijs, geschonken door de familie Fokkema uit Peins.

2002	te Achlum	3 ^e prijs	c.b.s.	E. Boersma, M. Boersma, D. van der Kuur
------	-----------	----------------------	--------	--

Hoofdstuk 7 *Het jeugdkaatsen*

Binnen het kaatsbestuur van Hitzum wordt er veel aandacht besteed aan de categorie jeugd; de pupillen (jongens/meisjes), schooljongens, schoolmeisjes, jongens en meisjes. Een positieve ontwikkeling, die vooral de laatste jaren is ingezet. Ook voor het kaatsen geldt; wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Binnen de geschiedenis van de kaatsvereniging werden er voor het eerst in 1961 en 1962 een aparte ledenwedstrijd gehouden voor de schooljongens uit het dorp. Dit heeft 2 jaar geduurd omdat de kaatsvereniging er financieel op achter uit ging en omdat er niet genoeg animo was (volgens de notulen).

Een lange tijd werd er geen aandacht aan de jeugd geschonken. Pas vanaf het jaar 1974 werden er jeugdmiddagen georganiseerd, niet om te kaatsen, maar om spelletjes te doen. Tijdens een ledenvergadering in 1980 werd er serieus gesproken over de jeugd en kaatstraining. In 1981 is er voor de jeugd een kaatstraining van start gegaan in de sporthal in Achlum voor de leeftijdsgroep 10-16 jaar. Vanuit Hitzum waren er 9 kinderen die naar de training afreisden. Naast de ledenwedstrijden ging ook de competitie voor de jeugd van start.

7.1 *Jeugdplan*

In de najaarsvergadering van 2002 kwam een voorstel om een jeugdcommissie op te starten. Er waren toen een aantal mensen die zich spontaan aanmeldden om dit op te zetten. De jeugdcommissie heeft tot doel de jeugd te stimuleren om te gaan kaatsen. Dit doel wil de jeugdcommissie realiseren door o.a. het kabouterkaatsen aan te bieden aan 5 en 6 jarige kinderen van de basisschool. Door middel van spel wordt het kaatsen op een speelse manier bijgebracht. Tevens is er kaatstraining voor iedereen vanaf 7 jaar. Tijdens de trainingen wordt aandacht besteed aan de techniek van het opslaan/ uitslaan/ tussenspel. Niet alleen wordt de techniek geoefend, ook wordt er aandacht besteed aan de spelregels van het kaatsen en de tactiek. Er zijn door de jaren heen een aantal trainers geweest, nl.; G. van Vliet, M. v.d. Weide, K. Goodyk, B. de Jong, Y. Hingst en Th. Viëtor, P. Viëtor en M. Visser. De kaatstrainingen worden op dit moment verzorgd door H. Talsma van Achlum. De kaatstrainingen worden ieder jaar met het diplomakaatsen afgesloten.

Na het diplomakaatsen worden er pannenkoeken gegeten, wat al een echte traditie is.

Naast de kaatstraining is er het competitiekaatsen en de ledenwedstrijden. Een doel van de jeugdcommissie is dat jeugd die ledenwedstrijden kaatst ook gestimuleerd wordt om federatiewedstrijden te gaan bezoeken. De jeugdcommissie is enthousiast van start gegaan en het eerste jaar kan als een goed jaar worden beschouwd.

Aan het woord Sieberen Plat:

“In de najaarsvergadering van 2002 kwam het idee op tafel van een jeugdcommissie en omdat er toen direct ook al drie vrijwilligers zich hadden aangemeld plus dat er iemand uit het bestuur in de commissie moest. De keuze viel op mij, de jeugdcommissie was bijna compleet. Een paar weken later meldde er zich nog iemand aan en toen zaten we al op vijf personen, nl. Frank de Rooter, Thekla Viëtor, Judith Plantinga, Gerard Gall en Sieberen Plat.

De opzet was om wat meer begeleiding te kunnen bieden tijdens competitie, trainingen en wedstrijden en zo de kinderen wat meer stimulans te geven om toch wat meer met het kaatsen bezig te gaan en te blijven. Ook proberen wij, als er problemen zijn, die op te lossen door bijvoorbeeld een briefje of gewoon even met de kinderen te praten over hun gedrag.”

“Het eerste jaar hebben we nu gehad en we zijn niet ontevreden over de geboekte resultaten. Zo hebben we in de dorpencompetitie van de federatie de eerste prijs gewonnen met de schoolmeisjes en ook de eerste prijs met de meisjes. Ook hadden we met de Franekeradeelpartij in elke klasse een partuur te kaatsen en ook nu ging Hitzum niet met lege handen naar huis. Bij de jongens de tweede prijs en bij de meisjes de eerste prijs.”

“Met de competitie proberen we ook wat andere spelvormen, zoals met zachte bal en straatkaatsen. Dit vindt de jeugd ook leuk om te doen. Thekla en Judith zijn dit jaar (2003) met het kabouterkaatsen begonnen, voor kinderen die nog te jong zijn om met de gewone trainingen mee te mogen doen. Op deze manier willen wij de jeugd zo jong mogelijk enthousiast maken voor het kaatsen.

In de wintermaanden zullen we zien of wij het jeugd beleidsplan, waar we al het hele jaar aan gewerkt hebben, af hebben zodat we klaar zijn voor het nieuwe seizoen 2004.”

Sieberen Nico Plat

*De jeugdcommissie met staand v.l.n.r.
Thekla Viëtor, Frank de Ruiter, Judith Plantinga,
zittend v.l.n.r. Gerard Gall, Sieberen Plat.*

7.2 De Onderweispertij

Sinds 1990 wordt de Onderweispertij georganiseerd. Een jaarlijks terugkerende wedstrijd die in samenwerking met de kaatsvereniging en de basisschool georganiseerd wordt. De Onderweispertij is een verplichte wedstrijd voor alle kinderen vanaf groep 4 van de basisschool. Kinderen van groep 3 mogen ook meedoen.

De tweede Onderweispertij 1991: Klaas Dijkstra, Tabe Zijlstra en Aletta Boonstra.

7.3 *De Friese schoolkaatskampioenschappen.*

Een eindwedstrijd voor basisschoolparturen sinds 1960. Eerst werd deze wedstrijd alleen voor jongens georganiseerd, maar sinds 1984 ook voor meisjes. Voor de parturen geldt dat zij alleen via voorrondes die in de verschillende gemeentes verkaats worden, geplaatst kunnen worden. In 1994 werden Sophia, Thekla en Petra Viëtor de 1e prijswinnaars voor Hitzum. In 1996 behaalde het meisjespartuur Petra Viëtor, Aafje Dijkstra en Marijke Zijlstra de 3e prijs.

Hoofdstuk 8 Dameskaatsen in Hitzum

Bij de K.N.K.B. is Hitzum niet onopgemerkt gebleven. Vooral de vrouwelijke kaatsers hebben ervoor gezorgd dat Hitzum een bekende naam is geworden in de kaatssport. De laatste jaren, vanaf de jaren '90, zijn de Hitzumer dames volop actief aanwezig op de kaatsvelden in Fryslân en heeft de Ald-Meiers Partij een plek gekregen in de "kaatsklassiekers". Toch is dit een ontwikkeling van de laatste jaren.

In 1963 komen de eerste vrouwen in de uitslagen voor van de ledenwedstrijden: 1963 dorpsfeest, B-klasse: 1e prijs voor Mej. R. Deinum en 2e prijs voor Mej. G. Viëtor. De vrouwen hebben jarenlang met de mannen meegekaatst.

In 1984 kwam de eerste vrouw in het bestuur van de kaatsvereniging, namelijk Trees Veldman.

Tevens werd in dat jaar ook het competitiekaatsen voor de vrouwen opgezet en in 1985 werden er speciaal voor de vrouwen de eerste ledenwedstrijden georganiseerd. In dat jaar werden de eerste vrouwen uit Hitzum op de kaatsvelden gesignaleerd. Een federatiewedstrijd kreeg de primeur.

Een aantal dames uit Hitzum maakten direct indruk en in 1985 werden Rinkje Miedema en Gerda Veldman uitgenodigd om deel te nemen aan de winter selectietraining van de 1e klas dames.

Marijke Miedema werd in 1986 winnaar van het K.N.K.B. punten klassement bij de meisjes. In 1987 kreeg de kaatsvereniging haar eerste vrouwelijke voorzitter namelijk Joukje Politiek-Santema.

In de jaren negentig kaatsten er voor Hitzum weer een aantal meisjes op een hoogste niveau en dat blijft bij de K.N.K.B. dan ook niet onopgemerkt. In 1993 worden Rianne en Kirsten van Baarsen en Thekla en Petra Viëtor uitgenodigd voor de selectietrainingen van de K.N.K.B. Deze meisjes winnen vele prijzen op d.e.l. wedstrijden maar ook op de verschillende afdelingswedstrijden van de K.N.K.B. In het jaarverslag van 1995 staat genoteerd: "Alle dames K.N.K.B. deelnemers van Hitzum hebben zich uitstekend in de picture gekaatst zowel individueel en als afdelingspartuur. De wortels zitten en groeien al stevig en verspreid door het K.N.K.B. gras."

In 1997 (met Rianne van Baarsen, Sophia Viëtor en Thekla Viëtor) en 1998 (met Thekla Viëtor, Kirsten van Baarsen, en Petra Viëtor) wordt Hitzum winnaar van de meisjesbond.

Inmiddels kaatst Petra Viëtor bij de dames senioren en wordt ze uitgenodigd om met de hoofdklasse dames te kaatsen. Petra heeft ook een vrije formatie partuur. Thekla Viëtor kaatst eveneens bij de dames senioren.

De Hitzumers kaatsen zich in de picture: Thekla Viëtor in de Wis-in van juni 2001.

*1e damesleden van de vereniging.
 V.l.n.r. (bovenste rij):
 Grietje Viëtor, Coby Gjaltema,
 Marianne v.d. Laan, Lies de Vries en
 Wietske v.d. Meer.
 V.l.n.r. (onderste rij):
 Alie Hoekstra, Grietje Gjaltema,
 Tineke Hoekstra en Jannie Hoekstra.*

KAATSVERENIGING HITZUM HEEFT DAMESLEDEN

Deze foto toont de negen dames die onlangs lid zijn geworden van de kv. Hitzum. Ze werden gefotografeerd op hun wekelijkse trainingsavond (dinsdag) op het kaatsveld achter de kerk. De dames trainen erg serieus, om aan het eind van het seizoen nog flink voor de dag te kunnen komen.

Op de bovenste rij, v.l.n.r. Grietje Viëtor, Coby Gjaltema, Marianne v. d. Laan, Lies de Vries en Wietske v. d. Meer; beneden (v.l.n.r.) Alie Hoekstra, Grietje Gjaltema, Tineke Hoekstra en Jannie Hoekstra.

Hoofdstuk 9 De Ald-Meiers Partij

Sinds augustus 2000 organiseert kaatsvereniging “De Eendracht” de Ald-Meiers Partij.

Een afdelingswedstrijd voor meisjes van 14 t/m 16 jaar die ook wel de Famkesfreule genoemd wordt en de tegenhanger van de Freule Partij is. Aan de vooravond van de PC te Franeker wordt er in het dorps huis de loting verricht door de PC-Koningin van het voorgaande jaar. De eerste prijs is, net als op de Freule, een gouden horloge, terwijl er voor de 2e en 3e prijs ook mooie klokjes te winnen zijn.

Dat juist de kaatsvereniging “De Eendracht” deze partij gaat organiseren heeft alles te maken met dhr. Pieter Winsemius. De ‘roots’ van de familie Winsemius liggen in/op Westerhitzum. De familie Winsemius had in 1997 een familiereünie bij de familie Bouwma op Westerhitzum. Als onderdeel van de festiviteiten hadden zij de KV gevraagd of het mogelijk was om voor hen een kaatsdemonstratie te geven op het kaatsveld. De familie bestond uit een Nederlandse en een Friese tak. Ze waren nu in Friesland en wilden tijdens deze reünie een typische Friese sport zien. Zo werden de eerste contacten gelegd met de familie Winsemius. Deze samenwerking heeft ertoe geleid dat de Ald-Meiers Partij nu al voor de vierde keer is verkaast.

Hoe deze wedstrijd zijn oorsprong kent en aan zijn naam kwam is hieronder te lezen, geciteerd uit het programmaboekje 2000, geschreven door de heer Winsemius.

“Op 12 maart 1537 verkreeg Sicke Gratinga, hoveling wonend op Roorda State te Hitzum, de visrechten in de nieuwe vaart die Franeker verbond met Bolsward. In ruil daarvoor beloofde hij binnen het dorp een goede brug te bouwen en eeuwig te onderhouden bij het huis van Douwe Janszoon. Deze, zo weten we uit andere bronnen, woonde op de terp Westerhitzum, waarschijnlijk daar waar de oude weg naar Achlum de Arumervaart ook nu nog oversteekt. Hij was daar meier (=pachter) van de toen nog Katholieke kerk.

Een aantal jaren later verpachtte Rienck Hemmema, die Roorda State met alle grondbezit had geërfd van pake Sicke, een stukje land ten zuidoosten van de kerk aan Meynert Jansz. Als je met wind mee een voetbal twee keer goed zou raken, was je van het land van Douwe op dat van Meynert. Ze moeten elkaar ook goed gekend hebben; Hitzum was geen wereldstad en kerk en school vormden stevige banden. Toch hebben ze nooit kunnen raden dat dik vierhonderd jaar later hun nazaten Pieter Winsemius en Arre Fockema Andreae in hetzelfde studentenvoetbalelftal van Unitas (Leiden) zouden spelen”

Vanaf het allereerste begin is telkens door de KV aangegeven dat de Ald-Meiers Partij een top-partij voor de meisjes gaat worden. Door de goede voorbereiding en het in ere herstellen van oude tradities is de kaatsvereniging daarin geslaagd. Zo worden alle deelnemende kaatsverenigingen gevraagd met hun vaandel naar Hitzum te komen. Vanuit het dorps huis gaat men in optocht naar het kaatsveld met het muziekkorps voorop. Iederde deelnemster wordt persoonlijk aan het publiek voorgesteld. Van iedere kaatsvereniging kan er één partuur deelnemen en de eerste prijswinnaars mogen de volgende jaren, net als op de Freule, niet weer meedoen.

En dan natuurlijk de wisselprijs, aangeboden door de families Winsemius en Fockema Andreae, “De Sulveren Pong”. Een beurs, zoals de meiers waarschijnlijk bij zich hebben gehad als ze de pacht moesten betalen. De prijsuitreiking wordt gedaan door een ‘mystery guest’ (een bekende/bijzondere Fries) en voor de winnaars een rondje door het dorp in de koets.

*Presentatie van de eerste Ald-Meiers finalisten Bolsward en Hallum.
Op de voorgrond “De Sulveren Pong”.*

De Ald-Meiers Partij wordt in 2004 (de 1e zaterdag na de P.C.) voor de 5e keer verkaatst, een lustrum. Uit de vele enthousiaste reacties van de kaatsters, ouders, pers en de K.N.K.B. blijkt dat de kaatsvereniging er goed aan heeft gedaan deze partij te organiseren.

Een citaat uit de Wis-in (september 2000):

“De meisjescategorie is toch de kraamkamer van het hoofdklasse dameskaatsen. En op zo’n wedstrijd komen de talenten echt wel naar voren en er deden ook ‘nieuwe’ parturen mee die niet zouden misstaan op de andere (26)wedstrijden voor de meisjes. Iedereen was vol lof over de manier waarop Hitzum in het magische jaar 2000 gestart is met deze Ald-Meiers Partij, die moet uitgroeien tot een klassieker voor de meisjes.”

Betty Blanksma tijdens haar openingswoord in de "Kaatsarena".

De uitslagen van de Ald-Meiers Partij

2000:	1 ^e Bolsward 2 ^e Hallum 3 ^e Witmarsum	Fenna Zeinstra, Leonie Zeinstra; Nynke Ponne, Janke Stienstra, Jindra ten Kate; Pietsy Poorstra, Sytske Poorstra, Karen van der Wei;
2001:	1 ^e Hallum 2 ^e Dronrijp 3 ^e Ferwert 3 ^e Oudebiltzijl	Nynke Ponne, Janke Stienstra, Jindra ten Kate; Ilse Arendz, Imke van der Leest, Annalien Hanje; Hilda Tjepkema, Anna-Lynn Wijbenga, Jannie de Haan; Nynke Rixt Dijkstra, Anneke van der Woude, Jantiena Dijkstra;
2002:	1 ^e Minnertsgea 2 ^e Reahûs-Turns 3 ^e Hallum	Esther Groeneveld, Jannine Klaver, Maaïke Joostema; Djoeke van der Werf, Susan Altenburg, Renske Terwisscha van Scheltinga; Baukje Stienstra, Anke Geartsje Ponne;
2003:	1 ^e Ee 2 ^e Dronrijp 3 ^e Reahûs-Turns 3 ^e St. Annaparochie	Klaske de Jong, Sjoukje Visser, Aukje van Kuiken; Sigrid Hilverda, Ciska Jorritsma, Imke van der Leest; Annemieke Poelsma, Cilia Witteveen, Renske Terwisscha van Scheltinga; Gériekje de Groot, Jessica Huizinga.

Petra Viëtor tijdens de eerste editie van de Ald-Meiers Partij in 2000. De partij was spannend tot het eind.

Geen Ald-Meiers Partij zonder vrijwilligers. Alles moet vlekkeloos verlopen. De loting, tenten voor bestuur, pers en prominenten, de doeken rond het veld, vlaggemasten, een muziektent, programmaboekjes, de prijzen, karmasters enz. enz.

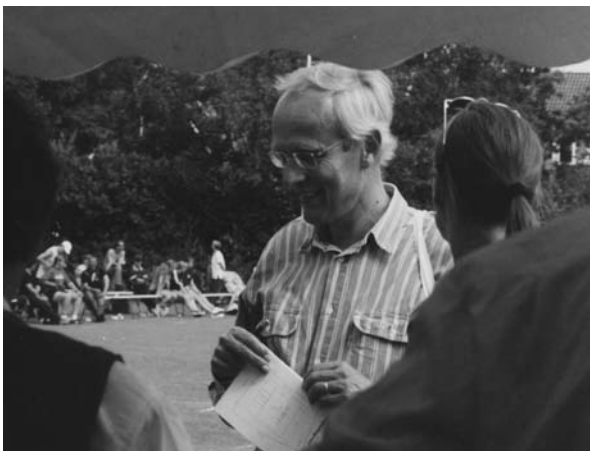
Vooraf het eerste jaar veel voorbereiding en veel vergaderen onder leiding van Pieter Winsemius.

Traditiegetrouw sieren de winnaars het programmaboekje van het volgend jaar.

In optocht met de vaandels achter het muziekkorps aan naar het kaatsveld.

Pieter Winsemius en Elsbeth Nijpels die de prijsuitreiking verzorgde. De C.d.K. zelf was er ook.

Live- muziek, volop zon en (gesponsorde) consumpties verhogen de sfeer.

De Ald-Meiers Partij trekt jaarlijks een steeds grotere groep belangstellenden. Voor kaatsliefhebbers betekent het een gezellige en meestal zonovergoten dag waarop de kaatsport in zijn pure vorm bewonderd kan worden. Volop stof voor commentaar en zeker tijdens de finale emotionele momenten. Voor de deelnemers in elk geval een onvergetelijke ervaring.

De feestelijke en smakelijke afsluiting voor gasten en vrijwilligers: de Ald-Meiers Barbecue!

Hoofdstuk 10: Leden aan het woord

Aan het woord is Thekla Viëtor:

Door de boekcommissie werd mij gevraagd of ik een stukje wilde schrijven voor het jubileumboek dat ik met alle plezier wil doen. Op de leeftijd van 7 jaar konden we beginnen met trainen bij de vereniging. Ik kreeg toen trainen van Gerard van Vliet en deed af en toe ook met competitiekaatsen mee.

Het kaatsspel interesseerde mij wel en ik ging op mijn negende ook al naar de K.N.K.B. wedstrijden. Ik kaatste toen samen met Tabe Zijlstra en Jacob van der Meer. In 1994 won ik samen met Bauke Miedema en Tabe Zijlstra de Telegraafpartij, tegenwoordig de Master Fokkemapartij. Ook won ik in dat jaar samen met mijn zussen Sophia en Petra de Friese Schoolkaatskampioenschappen.

In het jaar 1995 won ik voor het eerst de tweede prijs in het algemeen klassement en kreeg daarvoor een mooie legpenning. In 1996 werd ik eerste, 1997 de tweede, 1998 de eerste en als laatste keer 1999 de tweede in het algemeen klassement.

1997 was wel een heel mooi jaar waar ik samen met Rianne van Baarsen en Sophia Viëtor veel afdelingswedstrijden heb gewonnen, waaronder de Bondswedstrijd (N.K.) voor de meisjes in Kimsverd. Dat hadden we zelf niet verwacht. In het dorp hebben we toen een rondrit gehad met tractor en kar en met een korps erbij. Dat was een leuke belevenis.

Het jaar daarop mochten we, nu met Petra Viëtor en Kirsten van Baarsen, het nog een keer beleven, deze keer in Witmarsum.

Momenteel kaats ik bij de dames senioren. Af en toe ben ik uitgenodigd om in de Hoofdklasse van de dames te kaatsen. Daar heb ik ook enkele prijzen gewonnen. Twee keer heb ik op de dames PC gekaatst in Weidum, maar beide keren heb ik de eerste omloop gewonnen en de tweede verloren.

Hitzum heeft nu ook een jeugdcommissie, daar zit ik samen met Sieberen Plat, Judith Plantinga, Frank de Ruiten en Gerard Gall in. Wij proberen om de jeugd te stimuleren, zodat ze ook later K.N.K.B.-wedstrijden gaan kaatsen en ook mooie prijzen voor Hitzum kunnen behalen.

Ik geef ook training aan de kabouters (5 en 6 jaar) samen met Judith Plantinga. De kabouters vinden het heel leuk om nu al met het spel bezig te zijn. Ik hoop nog enkele jaren door te gaan met kaatsen en misschien eens de mooie prijs te winnen.

Thekla Viëtor.

Aan het woord: Grietje Dijkstra

Training:

We hebben elk jaar kaatstraining. Dat krijgen we van: Henk Talsma. Hij woont in Achlum en kan heel goed les geven. Daarom is het ook altijd wel leuk. Je kunt ook wel goed met hem lachen. (maar soms ook niet dan is hij chagrijnig.) Maar daar kunnen wij hem mee helpen om naar hem te luisteren.

Competitie:

Ook hebben we ieder jaar competitie. Dat word gedaan door de jeugdcommissie. Dat zijn: Syberen Plat, Judith Plantinga, Thekla Viëtor, Frank de Ruiter, en Gerard Gall. Ook zij zijn heel leuk om les van te krijgen. En met hen kun je ook hele leuke grapjes uit halen. Maar je moet ook weten wanneer je moet stoppen anders worden ook zij boos.

Mijn mening over TRAINING:

Ik vind het op zichzelf heel leuk, maar als Henk boos word dan is er meestal niks meer aan. Maar als hij een goed humeur heeft dan is het prima om van hem les te krijgen. Als hij dan boos is dan denk ik altijd maar dat hij het trainingsprogramma strikt op tijd klaar wil hebben. Maar als hij boos is dan denk ik altijd maar: ik zou graag willen dat Henk niet meer zo snel kwaad word op ons.

Mijn mening over COMPETITIE:

Ik vind het heel leuk om zo het kaatsen te leren. Met de leuke jeugdcommissie doe je het wel op de echte manier maar ook nog een beetje met humor. Maar na een tijdje moet je ook weer ophouden anders mag je van Frank niet meer komen vanaf dan. Ik zou graag willen dat Frank niet altijd zegt van: nog 1 keer en je mag niet meer komen maar dat hij gewoon zegt: nog 1 keer en je zit de volgende keer bij de allerjongsten en dan moet je alles zelf doen.

De wedstrijden waar ik aan mee heb gedaan.

Ik heb aan niet zoveel wedstrijden mee gedaan. Als ik eerlijk moet zijn nog maar aan ongeveer 10. Dat was Federatie en een aantal Onderweispertijen en dan ook nog de ledewedstrijden geëkaatst. Maar ik vond het wel leuk om daar aan mee te doen dus aan mij zouden we nog wel een keer mee kunnen doen. Ik vind het heel leuk en hopelijk blijf ik er de volgende keer langer aan. Het is eerlijk waar in het begin echt wel spannend om aan ledewedstrijden mee te doen.

De groetjes van: Grietje Dijkstra.

Aan het woord David van der Kuur

Ik ben David en ik ben 12 jaar. Ik kaats al 4 jaar. Kaatsen is mijn enige sport. Ik doe training en competitie en ik oefen met mijn vader. Ik krijg training in Hitsum en Franeker. Ik krijg training van Yeb Hingst. Ik heb ongeveer 15 prijzen gewonnen. Ik heb o.a. de SIMMER 2000 wedstrijd gewonnen en de eerste leden partij 2002. Deze wedstrijden waren best spannend.

Ik vind kaatsen hartstikke leuk en ik doe het vaak.

De K.V "De Eendracht" organiseert veel wedstrijden, en dat vind ik leuk. Dan kan ik weer prijzen winnen.

David van der Kuur

Hallo allemaal,

Ik ben Hylke Nauta, ik ben 16 jaar, en ik studeer voor maritiem officier.

Ik vind kaatsen geweldig en kaats al vanaf het jongste begin. Ik vond het toen al erg leuk dat ik soms met competitie mee mocht doen, terwijl ik nog te jong was, dat was toen ik ongeveer 5 jaar was. Ik heb diverse malen met mijn vader op het trainingsveld gestaan. Van hem heb ik heel veel geleerd. Vandaag de dag train ik nog vaak met mijn vader.

Ik heb in Hitzum diverse kaatstrainingen gevolgd. In deze trainingen heb ik veel geleerd van Yep Hingst, toentertijd de trainer in ons dorp. Ik heb vaak een hoog cijfer behaald met het diploma kaatsen. Dit vond ik een leuke gelegenheid want we kregen na het diplomakaatsen altijd door moeders gebakken pannenkoeken. Dit was altijd een feest.

In Hitzum heb ik veel ledenpartijen gewonnen. Ook heb ik twee keer de Bijma-bokaal gewonnen. Deze bokaal krijgt diegene die het meeste aantal punten bij elkaar gekaatst heeft in de ledenpartijen. Dhr. Hans Bijma heeft deze wisselbeker ter beschikking gesteld.

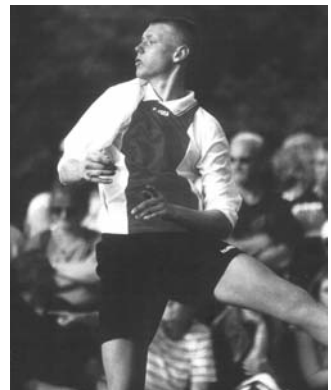
Ik kaatste in die tijd al bij de K.N.K.B., want als je in die molen meedraait dan leer je heel veel. Ik ben al bij de pupillen begonnen met de K.N.K.B. partijen, die overal in de provincie werden georganiseerd. Ik heb dit altijd heel erg leuk gevonden. De sfeer om de velden sprak en spreekt mij aan. Je leert heel veel mensen kennen en je wint zo nu en dan eens een prijsje. Kortom, hartstikke leuk. Ik raad jonge kaatsers dan ook aan om, als ze kaatsen erg leuk vinden, bij de K.N.K.B. te gaan kaatsen, want je steekt er heel veel van op.

In verband met mijn opleiding moest ik in Harlingen gaan wonen. En een kaatser probeert wat, dus toen ben ik twee jaar voor Harlingen gaan kaatsen. Nu woon ik weer in Hitzum en mag ik weer voor mijn dorp gaan kaatsen.

Wat ik ook erg leuk vind, is dat de K.V. De Eendracht nu een populaire meisjes partij organiseert. Deze meisjespartij "De Ald-Meiers Partij" is hard op weg om de tegenhanger van de Freule te worden. Ik wil het bestuur een compliment geven over hoe ze deze partij organiseren.

Sinds kort heeft onze kaatsvereniging een jeugdcommissie. Dit vind ik een goed ding. De ledenpartijen zijn heel erg leuk en gezellig, maar wil en kun je meer dan ben ik van mening dat de jeugd meer weg moet te kaatsen. Bijvoorbeeld in eerste instantie naar de Federatiepartijen die men organiseert. Als de jeugd het zo leuk vindt, en het kaatsen enigszins beheerst, dan moeten ze naar de K.N.K.B. partijen toe te kaatsen, want zoals gezegd, daar leer je het kaatsen. Dit heb ik zelf ondervonden. Ik heb daar ook geleerd dat kaatsen niet alleen plezier is, maar dat je vooral kaatst om te winnen. Je maatje van vandaag is de tegenstander van morgen.

Daarom is het heel belangrijk dat je om het veld heen goed met elkander overweg kunt. Een heel erg belangrijk punt is, dat je ouders voor 100% achter de kaatssport staan. Want waar kinderen sporten, zijn ouders dichtbij. Ik zelf ben nu weer uitgenodigd voor de A selectie jongens K.N.K.B. trainingen. Ook nu krijg ik weer trainingen van Yeb Hingst. Vorig jaar kreeg ik training van Bouwe van der Veer uit Winsum. Tijdens het kaatskamp op Terschelling, speciaal voor geselecteerde kaatsers/kaatsters, had ik als trainer Durk van der Leest uit Dronrijp. Een geweldige trainer. Deze man maakt je fysiek kapot (heerlijk!)

Naast het K.N.K.B. kaatsen met het hele kleine balletje, wordt er vooral in Harlingen, veel met de zachte bal (de luchtbal) geaatst. Ik kon natuurlijk niet achterblijven, zolang ik in Harlingen woonde. Dus heb ik me maar opgegeven voor het traditionele Lanenkaatsen. De Harlingers zeggen dat dit de P.C. van Harlingen is. De finale van deze kaatspartij hebben mijn maten en ik gewonnen met 5-0 en 6-2. Ik kwam dus met de krans in Hitzum, alwaar het groots dorpsfeest was. Toen ik in de tent kwam met de krans om, ben ik gehuldigd. Het hele dorp zong het aloude lied "We are the champions". De heren Jappie van Dijk en Arjen Hettinga waren zo vriendelijk om mijn persoontje dusdanig hoog te tillen dat iedereen de krans kon zien. Fantastisch was dit..... Dankjewel Jappie en Arjen!!!

In de toekomst probeer ik nog vele prijzen te winnen en zou ik graag de P.C. eens willen winnen. Maar dat is nog een heel eind vooruit.

Bij deze wil ik de kaatsvereniging "De Eendracht" van harte feliciteren met hun 100 jarig bestaan. Wat mij betreft kan er nog wel 100 jaar bij.

Tot ziens en met vriendelijke groet,

Hylke Nauta.

Aan het woord: Petra Viëtor

Er werd mij gevraagd om een stukje te schrijven voor het jubileumboek.

Toen ik 6 jaar was, kwam ik in aanraking met het kaatsen omdat zus Thekla al kaatste. Ik vond het een leuke sport en zo ben ik ook gaan trainen. Op mijn 7e ben ik gaan kaatsen bij de K.N.K.B. in de categorie pupillen. Heb in dat jaar niet veel prijzen gewonnen maar wel de eerste prijs met de schoolkaatskampioenschappen samen met mijn zussen Sophia en Thekla. Op de eindwedstrijd van de K.N.K.B. in 1994 werd ik eerste samen met Ingrid de Haan en Tjitske van Dijk en werd koningin. Dit was het begin van mijn kaatscarrière. 1996 werd ik samen met Aafje Dijkstra en Marijke Zijlstra eerste bij het schoolkaatsen van Franekeradeel en gingen we door naar de Fries schoolkaatskampioenschappen in Leeuwarden. We werden daar 3e omdat we niet konden winnen van de gezusters Zwart die nog wel met z'n tweeën kaatsten. In dat jaar sleepte ik wel een aantal prijzen binnen en werd hiermee derde in het eindklassement bij de schoolmeisjescategorie van de K.N.K.B.

Het jaar 1998 was voor mij een mooi jaar. In dit jaar heb ik samen met (zus) Thekla en Kirsten van Baarsen de bond gewonnen, nu de Nederlandse Kampioenschappen. Ook werden er wel meer prijzen in de wacht gesleept. Toen ik op de A.M.S. zat heb ik ook een paar keer mee gedaan met het schoolkaatsen voor voortgezet onderwijs. Daar heb ik samen met Rita de Valk uit Dongjum en Froukje de Vries uit Tzum een 2e prijs gewonnen.

In 2000 werd er in Hitzum een nieuwe partij georganiseerd voor de meisjes wat de jongens als de Freule partij hebben. Dit is de Ald-Meiers Partij. Deze partij mocht ik als kaatster een keer meedoen en ben toen gesneuveld in de eerste omloop. Ik kaatste samen met Nicolet van Baarsen en mijn zusje Simone. Het was een leuke ervaring om hieraan mee te mogen doen en ik hoop dat het nog jaren voort zal duren.

In dit jaar (2000) heb ik dispensatie aangevraagd om bij de dames te kaatsen i.v.m. mijn opslag. Tot nu toe heb ik alle keren meegegaan met aan de dames PC te Weidum. Twee keer de eerste omloop gewonnen, en de laatste keer de eerste omloop verloren. Ik hoop dat daar nog verandering in komt om toch een keer de PC te winnen. Wel heb ik in het seizoen 2003 de Van Aisma partij te Beetgum gewonnen, een klassieker, dus het begin is er.

Het kaatsen is nu ook commerciëler geworden en mogen wij als we willen een sponsor zoeken. Ik heb voor het nieuwe kaatsseizoen (2004) ook een sponsor “Café Restaurant Het Wapen Van Grouw”.

Ik hoop nog jaren mee te gaan in de kaatssport en ook de top te mogen behalen.

Petra Viëtor.

Aan het woord: Margriet Nawijn

Hoi, ik ben Magriet Nawijn geboren en getogen in Hitzum, waar ik nog steeds woonachtig ben met mijn gezin.

Op welke leeftijd ik begon met kaatsen weet ik niet precies meer, ik zal een jaar of 12 zijn geweest. Trees Veldman en ik kaatsten als eerste en enige meisjes (dames) mee met de heren. Bij de stuiteren opslaan? Daar deden wij toen nog niet aan, je sloeg op waar je ongeveer weg kon en soms nog (zonder dat iemand het zag) een stapje dichterbij om rare 'prippers' op te slaan. Dit soms tot grote ergernis van sommige heren en helemaal als we dan soms ook nog met de krans naar huis gingen. Later kwamen er steeds meer dames bij en werd besloten apart te kaatsen. Ook heb ik 5 jaar in het bestuur van de kaatsvereniging gezeten, een leuke tijd, met een leuke groep mensen.

Op dit moment kaats ik niet meer, maar wie weet begint het wel weer eens te kriebelen, zo met het sportveld voor de deur. Tot slot nog een groot compliment voor het bestuur van kaatsvereniging “De Eendracht”, wat een organisatie om alles altijd goed en sportief te laten verlopen. Petje af en op naar de volgende 100 jaar!!

Groeten van Magriet Nawijn

v.l.n.r. staand: Hans Nauta, Piet Veldman en Jan Bergsma

v.l.n.r. zittend: Sijtze Rienstra, Margriet Nawijn, Jan Rodenhuis, Sjirk Overal en Gretha Politiek

Aan het woord is Bauke de Jong

Mijn naam is Bauke de Jong.

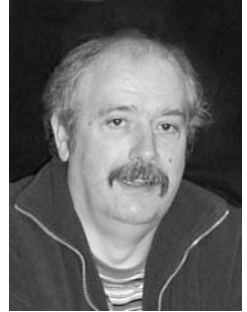
Ik ben in 1973 begonnen met het kaatsen.

In het jaar daarop won ik de eerste prijs bij de dorpspartij en daarna volgen er meer prijzen bij de ledenwedstrijden. Ik ben ook een paar keer bij de bondspartijen geweest samen met Koos en Herman Veldman, maar wij zijn nooit verder gekomen dan de tweede omloop. Ik ben ook vaak naar de Franekeradeelpartij-afdeling geweest, waar ik een paar keer een tweede of derde prijs heb gewonnen.

In 1987 ben ik tussentijds in het bestuur van de kaatsvereniging gekozen en heb dat met veel plezier jaren gedaan. Het was een vrolijk bestuur dat op zaterdagmorgen om 7 uur op het kaatsveld was om het veld klaar te leggen en om de Hitzumers alvast wakker te maken. In het jaar 1998 ben ik afgetreden.

Momenteel kaats ik alleen nog wat ledenpartijen.

Bauke de Jong

Nawoord van de verzamelaars/schrijvers van dit boek.

In de zomermaanden van 2003 werd ons gevraagd om onze medewerking te verlenen aan het schrijven van een jubileumboek, ter ere van het 100-jarig bestaan van kaatsvereniging “De Eendracht”.

Daar geen van ons drieën ervaring had in het schrijven van een boek, was dit best een zware klus. We hadden versterking nodig, dat bleek al snel. We vonden Esther de Ruiter bereid om de eindredactie op zich te nemen. De lay-out en vormgeving van het boek lagen in handen van Pieter en Irma Gerbenzon, oftewel Compleet Design.

Met veel steun van enkele bestuursleden, mensen van het kaatsmuseum te Franeker en kaatsliefhebbers uit het dorp is het toch gelukt een boekje samen te stellen wat een overzicht geeft van de kaatsvereniging door de jaren heen.

Veel gegevens konden we halen uit de notulenboeken en bewaarde documenten van de kaatsvereniging. Het was wel jammer dat de notulen uit de beginjaren zijn verdwenen, waardoor de oprichtingsjaren wat wazig zijn gebleven.

Al met al “kealle it swier” om een boek samen te stellen, maar we hebben er toch ook veel voldoening aan beleefd. We hopen dat elke lezer iets van zijn/haar gading kan teruglezen en veel zal herkennen van kaatsvereniging “De Eendracht”, over haar verleden en heden.

Esther de Ruiter
Bauke de Jong
Henny Schukken-Postma
Sijke Wijnia-Greidanus

*V.l.n.r.: Bauke de Jong, Sijke Wijnia-Greidanus,
Henny Schukken-Postma, Esther de Ruiter*

Literatuur en bronnen

De tekst, foto's en illustraties komen van de volgende bronnen:

- ▶ Notulen kaatsvereniging “De Eendracht”, Hitzum.
- ▶ Archieven kaatsvereniging “De Eendracht”, Hitzum.
- ▶ Hitzum. De geschiedenis ontmaskerd. Werkgroep Hitzum Simmer 2000.
- ▶ Kaatsmuseum, Franeker.
- ▶ Wis-in, officieel orgaan van de Koninklijke Nederlandse Kaats Bond.
- ▶ Archieven van Friesch Dagblad, Leeuwarder Courant, Franeker Courant.
- ▶ FederaasjeFrjentsjerteradiel (1924 - 1999)
- ▶ 100 jaar keatsen Hjerbeam, 1893-1993. Josse de Haan.
- ▶ It Doarpsfinster.
- ▶ Interview met mevrouw G. Rienstra.
- ▶ Fotoboeken en plakboeken van de (oud)inwoners van Hitzum.

Vormgeving: Compleet Design, Franeker

Druk: Hanzedruk, Bolsward

Bijlagen.

Koningsbekers

De G.T. Dijkstrabeker, de M. Nawijnbeker en de G.L. Dijkstrabeker zijn beschikbaar gesteld door de heer S. Rienstra, de S. Rienstrabeker is beschikbaar gesteld door de heren J. en P. Nawijn en de G.W. v. Vlietbeker door het bestuur zelf. De bekens worden sinds 2000 beheerd door de kaatsvereniging en zijn te bewonderen in het dorps huis.

Hier volgen de namen van allen die één keer of vaker een koningsbeker hebben gewonnen.

G.T. Dijkstra- beker <i>Heren A</i>	M. Nawijn- beker <i>Heren B</i>	S. Rienstra- beker <i>Dames</i>	G.L. Dijkstra- beker <i>Jeugd</i>	G.W. van Vliet- beker <i>Jeugd B</i> <i>(vanaf 1990)</i>	<i>jaar</i>
Koos Veldman	Minne P. Nawijn	Margriet Nawijn	Rein Schaafsma	---	1984
Koos Veldman	Jan Rodenhuis	Margriet Nawijn	Andries Miedema	---	1985
Nanning Scheepma	Jappie de Boer	Marijke Miedema	Andries Miedema	---	1986
Nanning Scheepma	Jan Oosterhaven	Margriet Nawijn	Jan Martijn de Vlas	---	1987
Koos Veldman	Rein Schaafsma	Griet de Boer	Jan Martijn de Vlas	---	1988
Herman Veldman	Piet Nawijn	Karin Dijkstra	Jan Martijn de Vlas	---	1989
Herman Veldman	Fedde Hiemstra	Anna Miedema	Rintje Miedema	Wendy Voogd	1990
Koos Veldman	Rudi Hoekstra	Karin Dijkstra	Gerard de Rooter	Rianne v. Baarsen	1991
Andries Miedema	Piet Nawijn	Griet de Boer	Bauke Miedema	Daniël Boonstra	1992
Pieter Mollema	Piet Nawijn	Marijke Bootsma	Rintje Miedema	Johanna Blanksma	1993
Pieter Mollema	Piet Nawijn	Griet de Boer	Bauke Miedema	Aafje Dijkstra	1994
Jacobus de Boer	Erik Kl. Rammelkamp	Margreet Visser	Bauke Miedema	Sijbren van Dijk	1995
Arjen van Vliet	Fedde Hiemstra	Gretha Politiek	Thekla Viëtor	Aafje Dijkstra	1996
Henk Zijlstra	Frank de Rooter	Gretha Politiek	Germ Dijkstra	Daniël v. Baarsen	1997
Henk Konst	Sijbren van Dijk	Johanna Blanksma	Hylke Nauta	Siemon Viëtor	1998
Jan D. Gerbranda	Fedde Hiemstra	Marijke Bootsma	Hylke Nauta	Tabé Kramer	1999
Jan D. Gerbranda	Piet Veldman	Marijke Bootsma	Otto van Dijk	Margje Hoekstra	2000

Koningsbekers

Aantal keer gewonnen:

Heren A:

4 keer	Koos Veldman
2 keer	Nanning Seepma, Herman Veldman, Pieter Mollema en Jan D. Gerbranda.
1 keer	Andries Miedema, Jacobus de Boer, Arjen v. Vliet, Henk Konst en Henk Zijlstra.

Heren B:

4 keer	Piet Nawijn
3 keer	Fedde Hiemstra
1 keer	Minne P. Nawijn, Jan Rodenhuis, Jappie de Boer, Jan Oosterhaven, Rein Schaafsma, Rudi Hoekstra, Erik Kleine-Rammelkamp, Frank de Ruiter, Sijbren van Dijk en Piet Veldman.

Dames:

3 keer	Margriet Nawijn, Griet de Boer en Marijke Bootsma.
2 keer	Karin Dijkstra en Gretha Politiek.
1 keer	Marijke Miedema, Anna Miedema, Margreet Visser en Johanna Blanksma.

Jeugd:

3 keer	Jan Martijn de Vlas en Bauke Miedema.
2 keer	Andries Miedema, Rintje Miedema en Hylke Nauta.
1 keer	Rein Schaafsma, Gerard de Ruiter, Thekla Viëtor, Germ Dijkstra en Otto van Dijk.

Jeugd B (vanaf 1990):

2 keer	Aafje Dijkstra
1 keer	Wendy Voogd, Rianne van Baarsen, Daniël Boonstra, Johanna Blanksma, Sijbren van Dijk, Daniël van Baarsen, Siemon Viëtor, Tabe Kramer en Margje Hoekstra.

Bijmabekers

Vanaf 1994 worden jaarlijks de Bijmabekers verkaatst. Deze zijn aangeboden door de heer Hans Bijma met het doel de deelname aan de ledenwedstrijden te stimuleren en zijn bestemd voor leden die over alle ledenpartijen in een seizoen de meeste punten vergaren.

Het Dokkumer kaatsen

(ook geschreven als Dokkummer of Dockumer)

In Hitzum wordt soms nog een wedstrijd Dokkumer kaatsen gehouden, eigenlijk kun je spreken van een traditie. Het is bekend dat in 1914 dit spel al in Hitzum gespeeld werd.

Het Dokkumer kaatsen is een zeer oude kaatsvariant. Vroeger werd het ook wel als dak- of muurkaatsen omschreven. Dit dak- of muurkaatsen was in de Middeleeuwen een geliefde sport die vooral op het Franse en Spaanse platteland werd beoefend. Er zijn een aantal overeenkomsten met het hedendaagse kaatsen te vinden. Ds. Kalma beschreef in zijn eerste kaatsboek “Keatsen yn Fryslân” dat er omstreeks de eeuwwisseling in Marssum een soort gelijk spel werd gespeeld.

Het Dokkumer kaatsen wijkt op een tal van punten af van het ons nu bekende kaatsspel. Zo werd er altijd gespeeld met een ‘elastieken bal’. De puntentelling varieerde van 10 tot 100, kaatsen zijn er niet en er wordt om het hoogst aantal punten gespeeld. Het aantal spelers is per formatie onbeperkt, maar beide ploegen moeten wel evenveel mensen binnen de lijnen brengen.

Het spel begint met het opgooien van de bal tegen een muur. Nadat de bal tegen de muur is gegooid mag men pas opslaan. In Hitzum wordt al jaren met een houten bord gespeeld als alternatief voor een muur.

Het Dokkumer kaatsen was onder verschillende namen bekend. In Boazum werd het ‘efteroerslaen’ genoemd, in Wommels ‘kletsen’ en in Raerd en Marssum werd het wel Dokkumer kaatsen genoemd.

In Hitzum werd het Dokkumer kaatsen gespeeld op de Terp naast het kerkhof van de Nederlands Hervormde kerk. Zondagmorgens na de preek kwamen alle mannen en jongens daar samen. Ook ‘kerkelijke’ mannen, terwijl die niet op zondag het normale kaatsen beoefenden, deden mee met dit spel. Er werd echter nooit om geld of prijzen gespeeld. Later werd dit spel gespeeld ter hoogte van de Noorderbuurt. De bal werd tegen ‘het transformatorhokje’ geslagen.

Tijdens het 75-jarig jubileum is het Dokkumer kaatsen in Hitzum weer in ere hersteld.

Speelregels Dokkumer kaatsen

De oude spelregels van het Dokkumer kaatsen zoals het in Hitzum wordt gespeeld:

Dokkumer kaatsen is meer een gezelschapsspel (buitenspel) dan een wedstrijd sport. Een ieder met twee gezonde handen en benen kan meedoen.

Dokkumer kaatsen wordt gespeeld in teams van minimaal 5 personen en maximaal 8 personen.

Het aantal teams is niet van belang, minimaal 2 teams.

Er wordt gespeeld met een zachte bal.

Team 1 is de opslagpartij. Team 2 de veldpartij.

Team 1 kan alleen maar punten maken, team 2 is de verdedigende partij.

Team 1 neemt plaats in veld 1, één van de spelers neemt plaats bij het opslagbord.

Hij/zij gooit de bal tegen het bord/muur en kaatst de bal het veld in.

Team 2 neemt plaats in veld 2. Zodra de bal is opgeslagen mogen de spelers zich (team 1 en team 2) over het hele veld bewegen.

De opslager blijft net zolang aan de opslag totdat hij of zijn team een fout maakt.

Alle spelers mogen één keer aan de opslag. Wanneer het hele team is geweest dan ruilen ze van veld en komt team 2 aan de opslag, zodat zij dan hun punten kunnen maken.

De opslager raakt van opslag als:

hij/zij de bal buiten slaat;

zijn teamgenoten de bal buiten het veld slaan;

de veldpartij de bal terug brengt naar de opslager.

De bal wordt op dezelfde manier gespeeld als bij het gewone kaatsen.

Dus met 1 stuit is de bal nog in het spel en mag terug worden geslagen.

De punten:

Het aantal punten waar de bal tot stilstand wordt gebracht (bij gewoon kaatsen de kaats).

De plek waar de veldpartij de bal 'kwea' slaat, dus staat iemand bij lijn 80 en hij/zij slaat de bal bij de 50 over de 'kwea', dan telt 80 punten voor de opslag en mag dezelfde opslager verder gaan.

Slaat bijv. de opslagpartij de bal 'kwea' dan is de opslager van de opslag af en neemt de volgende van zijn team plaats voor de opslag.

Het speelveld:

De afmetingen van het opslagbord zijn ongeveer 1 meter breed en 2 meter hoog

Een bord is in Hitzum aanwezig. U kunt ook gebruik maken van een muur.

Vroeger werd Dokkumer kaatsen op straat gespeeld, maar op het veld is het ook best mogelijk.

